

Nepriklausoma Lietuva

• LITUANIE INDÉPENDANTE • INDEPENDENT LITHUANIA •

Nr. 4. (56-ji metal) 1996 m. VASARIO - FEBRUARY 20 d. DVISAVAITINIS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS 7722 George St., LASALLE, Que., H8P 1C4 Tel: 366-6220. \$1.-

IVYKIŲ APŽVALGA B.N.

B. JELCIN'as OFICIALIAI KANDIDATUOJA

Š.m. vasario mėn. 15 d. prez. B.Jelcin'as oficialiai pranešė apie savo kandidatūrą prezidentiniuose rinkimuose nuvykęs į Jekaterinberg'ą - savo kilmės miestą. Čia jis buvo stipriai remiamas per pirmuosius rinkimus.

Boris Jelcin'as pareiškė, kad esąs vienintelis žmogus, patyręs kaip reikia atsikratyti komunistų ir vesti šalį į ekonomines ir politines reformas.

Rinkimai paskelbti š.m. birželio mėn. 16 d.

Grijęs iš pirmosios rinkiminės kampanijos Uralo srities Čeliabinsk'o mieste, prez.Jelcin'as pažadėjo gelbėti Rusiją nuo naujos bolševikinės revoliucijos, pabaigti karo veiksmus Čečėnijoje iki rinkimų dienos birželio mėn. 16 d., ir...numažinti vodkos kainas. "Aš nebūčiau vėl kandidatavęs, jei nerūpėtų reformų ateitis", - kalbėjo pilno industrijos darbuotojų miniai Boris Jelcin'as.

Gennadij Žuganov'as, Rusijos Komunistų Partijos lyderis pareiškė Maskvoje, kad tikroji rivalizacija, vykstanti tarp dabar valdančios partijos ir, kaip pavadino, "atsakingosios opozicijos". (Argi komunistai tikrai buvo atsakingi savo "liaudžiai"? Red.). Jis taip pat pasibaimino, kad rinkimai vargu būsią lygių pozicijų ("fair"), nes Jelcin'as, esą, turįs privalumą "kontroliuoti mediją".

Šioje kampanijoje prez. Boris Jelcin'as, neseniai atšventęs savo 65 m.amžiaus sukaktį, atrodė pagįjęs ir sustiprėjęs po praėjusių metų lengvų, du kartu į ištikusių, širdies atakų.

PRALAIMĖJO ŠACHMATŲ KOMPIUTERIS

"DEEP BLUE" vardu pavadintas super-kompiuteris, pagamintas IBM bendrovės specialiai ištirti ar pasaulio šachmatų čempionas Kasparov'as gali laimėti prieš šį naujausią elektroninį "šachmatininką".

Čempionas Garry Kasparov'as yra 32 m. amžiaus laimėjo vasario mėn. 10 d.l-ąjį susitikimą Philadelphiaje. Galutinis rezultatas: žmogus laimėjo 4:2

rezultatu.

Susidomėję šiuo eksperimentiniu DEEP BLUE mokslininkai ir čempionas Kasparov'as tvirtina, kad žaidimo metu pasirodė ženklų, kad šis kompiuteris kuria savąja "inteligencija".

• AR ŽINOJAI, kad ilgiausia pasaulyje gatvė randasi KANADOJE, Ontario provincijoje. Tai Yonge str., 1,896 kilometro ilgio, prasišanti Ontario ežero pakrantėje, besitiesianti per Toronto miesto centrą, nusitęsusi iki Rainy River, Ontario ir Minnesota rubėžiaus.

Šiais metais Yonge gt.nr.205 vyks apie šią nepaprastą gatvę foto paroda (9 val.r.-5 val.p.p.) savaitinių bėgyje, išskyrus šeštadienius ir sekmadienius. Įėjimas - veltui.

KANADOS JUODŲJŲ ISTORIJOS DIENA- VASARIO MĖNUO

Oficialiai pripažintas šis mėnuo Kanadoje, skirtas supažindinimui su afrikietiškos kilmės kanadiečių atstikimais, kurie irgi prisideda prie Kanados paveldo.

Pirmasis žinomas afrikietiškos kilmės asmuo Kanadoje buvo jaunas vyras Mathieu Da Costa. Jis dirbo vertėju Samuel de Champlain'ui 1604-1606 metų laikotarpyje indėnų Micmac genties kalba. Kadangi tai ne afrikietiška nei europietiška kalba, tai Mathieu de Costa (ne vergo statuso) turėjo būti Kanadoje jau 1603 m., ar dar anksčiau.

Idomu, kad yra buvęs ir vienas vergas Kanados Naujojoje Prancūzijoje (Nouvelle France)pavadinioje srityje, 1628 m., Olivier le Jeune, 8 metų amžiaus afrikietis, kuris buvo kelis kartus perkamas ir pardudamas...

Iš Jamaica salos buvo atvykę Maroons grupė, kuri pastatė HALIFAX'o tvirtovę.

Iš jungtinių Amerikos Valstijų po Revoliucinio Karo į Kanadą buvo atbėgę apie 10% Britanijai lojalių afrikiečių kovotojų, kurių dauguma vėliau įsijungė į 1812 m. karą, sudarydami pirmąjį Juodųjų Karinį Vienetą Kanadoje.

Organizuotai Kanados Juodieji padėjo anuo laiką pabėgusiems iš JAV vergams ir jau nebe vergams isikurti ir prisidėti prie Kanados ekonomijos.

Pirmasis Juodųjų laikraštis "Provincial Freeman" buvo ikurtas ir redaguojamas afrikietės moters Mary Ann Shadd.

/Pasinaudota Canadian Scene, 1996/.

• JAV RINKIMINĖJE KAMPANIJOJE respublikonų 3 žymiausieji kandidatai į prezidentus: Bob Dole, Pat Buchanan ir Lamar Alexander. Kol kas, nors ir didelį respektą pelnęs Bob Dole, 72 m., atrodo

daugeliui esąs nepakankamai pajėgus, ypač jaunesniems balsuotojams. Kitų dviejų kandidatų populiarumas stipriai didėja. Stipriai darbuojasi už perrinkimą, ir gerokai anksti pradėjęs, Bob Clinton'as.

Žemiau dedamus sveikinimus VASARIO 16-tosios minėjimo proga gavo Montrealio ir apylinkių lietuviai. Minėjimas vyko vasario mėn. 18 d., netikėtai atsilankė ir Hon.Paul Martin, P.C., M.P., kuriam buvo sukeltos didelės ovacijos.

PRIME MINISTER • PREMIER MINISTRE

I am delighted to convey my warmest greetings to the members of the Canadian Lithuanian Community, Montreal Branch, on the occasion of the 78th anniversary of the Declaration of Independence of Lithuania.

Canada is a nation that derives strength from the diversity of its population, as well as from its traditions of tolerance and mutual understanding. Lithuanian-Canadians can take great pride in the many contributions that they have made to the growth and prosperity of our country.

I join with you in wishing the Lithuanian community of Montreal and the people of Lithuania every success in meeting the challenges of the future.

OTTAWA
1996

Jean Chrétien

Minister of Finance

Ministre des Finances

Ottawa, Canada K1A 0G5

FEB
FEB 9 1996

Mr. Arunas Staskevicius
President
Canadian Lithuanian Community Montreal Branch
835 Brault
St.Jean, Quebec
J3B 2G8

Dear Mr. Staskevicius :

It is with great pleasure that I join my voice to the many others who will be celebrating the 78th anniversary of Lithuania's Declaration of Independence of 1918.

The Lithuanian community has always been very involved in the growth of Montreal and has contributed very generously to the Canadian mosaic. I wish you great success with the celebration.

Sincerely,

Paul Martin

The Honourable Paul Martin, P.C., M.P.

KLB PRANEŠA:

* Valdybos posėdyje suredaguotas laiškas PLB Valdybai su prašymu Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo suvažiavimą suaukti Punske arba Seinuose. JAV LB ir Lenkijos LB valdybų pirmininkai pritaria šiam pasiūlymui. Tai būtų didelė moralinė pagalba Suvalkų Trikampio lietuviams.

* Norint pritraukti naujuosius ateivius - trečiąją bangą - į bendruomenės veiklą, siūloma suruošti bendras diskusijas ir įtraukti dalį iš jų į KLB Visuomeninių reikalų bei kitas Valdybos komisijas.

* Montrealio Apylinkės valdybos dėka ir pastangomis ruošiamas medikamentų siunta į Lietuvos ligonines. KLB Valdyba finansiškai remia šį humanitarinės pagalbos projektą.

* Siūloma suruošti Mokytojų suvažiavimą kartu su Kanados Lietuvių Dienų renginiu, kuris įvyks š.m. spalio mėn. 11-14 d.d. Toronte.

* X Tautinių Šokių Šventės organizaciniame komitete KLB atstovauja Kultūros Komisijos pirmininkas K. Deksnys.

* Kanados Lietuvių Jaunimo Sąjungos nariai dalyvauja Ottawos Apylinkės ruošiamajame Vasario 16 Dienos minėjime ir kartu su Ottawos jaunimu pasilinksniui sostinės "Žiemos Karnavale".

* Vėl atnaujinami "Jaunimo Žiburiai". Jų leidimu rūpinasis Hamiltono jaunimo sekcija.

* Sporto apygarda suruošė susitikimą su krepšininku Arvydu Saboniu Toronte vykusių varžybų metu.

* Vasario 24 d. Loretto'je vyks slidinėjimo varžybos, kuriose dalyvus ir slidininkai iš Lietuvos. O krepšinio mėgėjai kviečiami kovą 30 dieną į Londone organizuojamas senjorų krepšinio varžybas.

* Kanados Lietuvių Dienų šventėje nepamiršti ir sportininkai: planuojamos golfo ir šaudymo varžybos. Žada atvykti net marčiulioniukai - Lietuvoje įsteigtos Šarūno Marčiulionio mokyklos auklėtiniai.

* V. Zubrickienei pasitraukus iš KLB Valdybos pareigų, Valdybos paprašyta M.Vasiliauskiene maloniai sutiko perimti šias pareigas.

* Kvitus (Income Tax Receipts) aukotojai gaus paštų vasario mėnesį. Dekojame už aukas ir lietuvišką kantrybę.

1996 m. ŠALFASS-gos JAUNUČIŲ KREPŠINIO

PIRMENYBĖS

1996 m. Š. Amerikos Lietuvių Jaunučių Krepšinio pirmenybės įvyks 1996 m. gegužės 25-26 d.d., Toronte, Ont. Vykdo ŠALFASS-gos Krepšinio Komitetas, talkininkaujant Toronto PPSK "Aušrai" ir LSK "Vyčiui".

Varžybos numatoma vykdyti šiose klasėse: Jaunių B (1980 m. gimimo ir jaunesnių); Jaunučių C (1982 m. ir jaunesnių); Jaunučių D (1984 m. ir jaun.); ir Jaunučių E (1986 ir jaunesnių).

Dalyvavimas yra atviras visiems lietuvių sporto vietams, atlikusiems metinę 1996 m., ŠALFASS-gos narių registraciją. Jeunesnių klasių žaidėjams yra principiniai leidžiami žaisti kartu ir vyresnėse klasėse. Mergaitėms yra leidžiama žaisti berniukų komandose bei turėti grynai mergaičių komandas. Tos klasės, kur atsiras mažiau kaip 3 grynai mergaičių komandos, galės būti vykdomos grynai mergaičių varžybos.

Preliminarinė registracija privalo būti atlikta iki 1996 m. kovo mėn. 15 d. imtinai, pas ŠALFASS-gos Krepšinio Komiteto vadovą Rimą Miečių, adresu: Rimas Miečius, 54 Burrows Ave., Etobicoke, Ont. M9B 4W7, Canada; Tel: (416)-234-0878; Fax: (416)-234-8506.

Pasibaigus preliminarinei registracijai bus paskelbta galutinė programa, formatai ir kitos tolimesnės informacijos.

ŠALFASS-gai nepriklausantieji vienetai dėl informacijos prašomi kreiptis į Rimą Miečių.

Šios varžybos buvo numatytos ruošti š.m. balandžio 27-28 d.d., tačiau dėl rengėjams nepalankių aplinkybių, yra nukeltos į gegužės 25-26.

ŠALFASS-gos Centro Valdyba

Nepriklausoma Lietuva

Už Nepriklausomą Lietuvą! Už ištikimybę Kanadai!
Pour la Lituanie libre! Loyauté au Canada!
For free Lithuania! For loyalty to Canada!

LEIDĖJAS "NL" SPAUDOS BENDROVĖ
REDAGUOJA - REDAKCINĖ KOLEGIJA
TELEFONAS: (514) 366-6220

Second Class Mail. Reg. 1952 Nr. Return postage guaranteed. Postage paid at Montreal, CP. Published by the Independent Lithuania Publishing Co., 7722 George St. La Salle, P.Q. H8P 1C4.

Metinė prenumeratos kaina Kanadoje - \$25.-
Rėmėjo - \$30.-

P.S. Bendradarbių ar korespondentų spausdinamos mintys nebūtinai turi atitikti redakcijos nuomonę. Rankraščiai gali būti trumpinami ir taisomi redakcijos nuožiūra, grąžinami tik iš anksto susitarus. Už skelbimų turinį redakcija arba leidykla neatsako.

SUSITIKIMAS SU ŽVIRBLELIU ŽEMAITĖS SODELYJE VILNIUJE

Labą dieną, mažas mano broli, Žvirbleli suodinas iš Vilniaus kaminų. Seniai jau nesimatėme, nutolę Sumaistyje vaiduoklišių dienų.

Kur gyvenai? Kaip gyvenai? Kuo rūpiniesi? Nors ką čia klaus - juk mes iš tos kartos, kuri ligšiolie renka vargo trupinius. Ir duonos trupinius, ir trupinius Tautos...

Matau, apsidžiaugei mane pamatęs. Ir aš džiaugiuosi - tu juk tai žinai, Kad nesudraskė tavęs piktos katės, Na, o manęs - dvikojai katinai.

Pasenome abu... Bet straksime, dar čirškiamė, Teisybės ieškome tarp melo ir vaidų. Palauk, žvirbleli, užsimasiu pirštines, O tau, matau, be batų nesaldu...

Žvarbus ruduo lapus nuo medžių drasko, i kaulus smelkias piktas pagėluo. Dar kelias tolimas nuo taško iki taško Ir nevalia i niekur pavėluot.

Likimai su mumis išdaigas krečia, Tegu istorija už mūsų darbus teis Už tai, ką darėme nesitikėkim "ačiū", Už tai, ko nepadarėm - neatleis.

Taigi, eime, žvirbleli, pas Žemaitę Ir pamastykime suėję visi trys. Tegu patars, kuriuo keliu nueiti Daug vargo mačiusi žemaitė moteris.

Štai ir atėjome. Prisiglaudėm prie šono. Šiaurys sukuoja jaunus medelius Ir prie sunkaus kaimietiško sijono Klijuoja juosvo aukso medalius.

Žemaitė tyli. Tik per veidą rieda Ne ašaros. Šalti lietaus lasai. Ar jie nuplaus nuo mūsų Laisvės gėdą, Kurios nauji nemato pranašai?..

Tie, kas kančios ir vargo nepatyrė, Kitų kančios ir skausmo nesupras. Mes praėjus. Mes esame jiems mirę, Seniai jau iškeliavę i dausas.

Štai ir atėjo mudviem laikas skirtis Keliaut toliau nuo triukšmo ir minios. Gal būt i ten, kur tebegirgžda svirtys Ir dieną zvaigždės šviečia suliniuos.

Gal susitikisime pavasarį ar rudenį, Gal mums pavasaris tik rudenį atplauks... Per netektis, per kovą užsigrūdine, Sulauksime, kas lauks - tikrai sulauks!

Gal susitikisime prospekte Gedimino, Gal bus tai Adolfo ar Kazio aveniu... Nepyk, brolau, kad juodas juokas ima, Vėrciau skubėkim rinkti trupinių.

Vytautas Cinauskas.

Vilnius, 1995 m., ruduo

Lietuvoje

B.N.

• IDOMIAUSIA ŽINIA - GALŲ GALE atsisatydino min. p-kas Adolfas Šlezevičius. Pamatysime, kaip bus toliau su juo pasielgta, arba, kitaip sakant, kiek jis pats susipras pasielgti.

• VASARIO mėn. 16 d., KAUNE, 1922 m. buvo įsteigtas LIETUVOS UNIVERSITETAS, vėliau pavadintas Vytauto Didžiojo Universitetu.

KRIMINALISTŲ TINKLO KONTROLĖ

VILNIUJE pradėjo dirbti DANIJOS policijos atašė Mogens Bruhns. Jis taip pat tarpininkaus tarp Lietuvos ir Švedijos, Norvegijos, Suomijos bei Islandijos kriminalinės policijos. Jis 2 psl.

yra dirbęs Danijos kriminalinėje policijoje 20 metų. Turi diplomato rangą ir reziduos ambasadoje.

Danija yra pirmoji atsiuntusi į Vilnių savo teisėsaugos specialistą. Lietuvos policiją iki dabar globojo tikrai Rygoje gyvenantis Prancūzijos kriminalistikos specialistas ir Kijeve dirbantis Izraelio valstybės atstovas.

Danijos vyriausybė išpareigojo stiprinti dvišalius policijos institucijų ryšius, padėti vystyti tiesioginius kontaktus, taip pat rūpintis Lietuvos muitininkų bei pasienio pareigūnų darbu.

M. Bruhn'as yra gerai susipažinęs su metodais kontroliuoti narkotikų prekybą.

Geros sėkmės..

Šių metų žiemos sniego kalnai Klaipėdoje

VIENA IŠ VASARIO 16-TŲJŲ

Išidėmėtina Vasario 16-toji vyko Varėnoje gyvenančio Jono Zalansko gyvenime. "Lietuvos Aide" apie tai parašė žurnaliste Marija Sereičikaitė.

Jis pasakojo, kaip mokėsi Marcinkonių mokykloje, kaip daugelis berniukų buvo patriotiškai sąmoningi ir atėjant Vasario 16-tosios datai, vis galvodavo, kaip tą šventę atžymėti.

Jono Zalansko gimtinė Mardasavo kaimas ant Merkio kranto. Čia aktyviai reišėsi Lietuvos partizanai:

"Man prieš akis vis iškildavo vaizdas - stribai, visų namiškių akyse muša tėvulį. O dėl ko? Priglaudė tėvai į Sibirą ištremti žmonių mergaitę! Visiems sakė, kad giminaitė. Bet stribai nepatikėjo, pareikalavo dokumentų. O iš kur jie bus? Liepė mergaitei rengtis ir eiti su jais. Ši greitai sumojo, ką daryti. Nuėjo į kitą namo pusę rengtis ir iššoko pro langą.

Nesulaukę jos, stribai prie sienos pastatė mano tėvulį. Žiauriai mušė, spardė, o aš jam nieko negalėjau pagelbėti...

1958 metų VASARIO 16-osios išvakarėse prisiminiau mušamą tėvulį, atsiminiau į Sibirą vežamųjų žmonių aimanas. Nekenčiau sovietinės valdžios, kuri įsitvirtino ir mano kraštuose. Buvau girdėjęs, kad šen tai ten iškeliama trispalvė. O kuo dūlka blogesni?

Tiesiai per miškus nuėjau į Marcinkonių geležinkelio stotį. Sulaukiau tamsos. Atvažiavo paskutinis traukinys nuo Kabelių pu-

sės. Iš po skverno ištraukiau savo pasidarytą trispalvę. Kai traukinys sustojo Marcinkonyse, tyliai prisėlinau prie galutinio garvežio. Užšokau ant jo, stipriai ikišau vėliavos kotą, vėl tyliai nulipau. Bet staiga užgeso traukinyje šviesa, matyt, kišdamas vėliavos kotą, kažką paliečiau (pagal dingusią šviesą paskui buvo nustatyta, kad buvo iškelta trispalvė). Pabėgėjau toliau nuo stoties, sustojau. Mačiau kaip ūktelėjo traukinys...ir suplevėsavo vėliava.

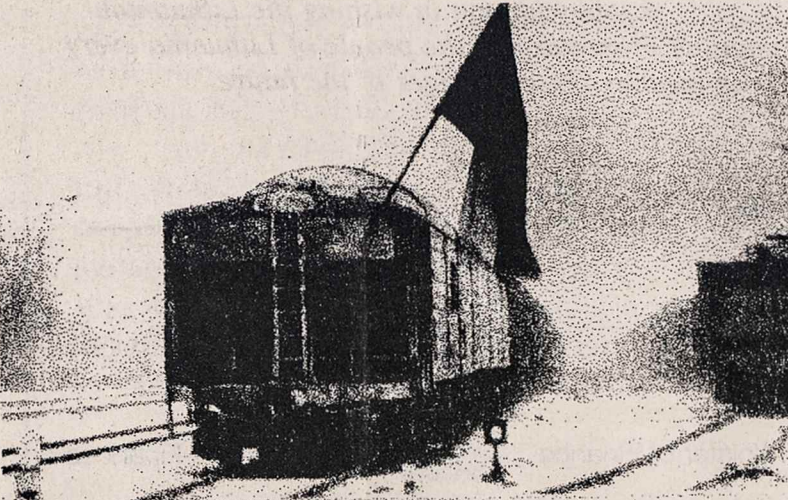
Miško keliukais vaikiną grįžo į Mardasavą. Niekam neprasitarė, ką padarė, bet saugumas vistiek užuodė.

Buvo suimtas ir tardytas. Taip jis sužinojo, kad jo trispalvė nukeliavo į Vilnių. Traukinys važiavo naktį ir niekas neatkreipė dėmesio. Tik tai išaušus, Vilniaus geležinkelio stotyje kilo baisus sujudimas.

Jonas iškentėjo tardymus, mušimus. Po savaitės jį paleido. Gal atviras jo prisipažinimas saugumiečius paveikė? O gal negalėjo įrodyti jo kaltės?...Pagaliau jį paleido gerai prigrasinę. Tais metais mirus Staliniui, gal ir saugumiečių baimė sumažėjo...

Žinoma, ir toliau jis būdavo vis stebimas ir šis gabus žmogus niekada neturėjo ramybės.

Jis pasakė žurnalistei: "Gera, kad visada šalia manęs buvo tėvulis, žmona Albina, vaikai. Dabar mudu gyvename Mardasave, vaikštau tais pačiais takeliais, kur ir tėvulis ėjo. Nesigailiu to jaunystės poelgio. Man tai buvo traukinys, vežęs viltį, kad Lietuva bus laisva".

Vilties traukinys

Jono Bagdono nuotr.

SKAMBUČIS

Partizano SKAMBUČIO vardą tada žinojo plačiai, o kad jis Juozas Gaidelis iš Papirčių kaimo, Tauragnų valsč. - nedaug kas žinojo. Jo būta judriausio ir drąsiausio partizano. Vienoje vietoje nusėdėti ar gulėti bunkeryje jis negalėjo - vis ėjo, bėgo, važiavo iš kaimo i kaimą, iš būrio i būrį, visus padrasindamas, paguosdamas, visiems padėdamas. Užtat jį ir praminė Skambučiu, nors iškart jis buvo pasirinkęs Kėkšto slapyvardį.

Nors nenustygo vietoje, bet Juozui Gaideliui - Skambučiui ilgai sekėsi išvengti pavoja. Žuvo istorinę Lietuvai dieną - 1947 m. vasario 16-ąją. Į pasilinksminimą (gel i vestuves) jie vyko dviese. Matyt, kažkas pranešė srtibams. Šie apsupo sodybą ir, įėję i vidų, Skambučių persėvė. Sužeistas jis dar spėjo sudauzyti lempą ir išbėgti iš namo, bet čia pakliuvo i dar didesnę apsupimą. Parkritęs ant sniego atsisėdė, stribus vadindamas išgamomis, niekšais, išdavikais. Jau netekusi sąmonės stribai jį nurengė ir numetė i sniegą. Taip užgeso jo gyvybė. Kūną nuvežė i Uteną išniekinimui, o po to užkasė žvyruobėse prie Dau-niškio ežero. Vasarą Skambučio sesuo išvogė jo palaikus ir pasilaidojo Puodžių kaimo kapinėse.

Tokia skaudi dalia ištiko drąsiausią Aukštaitijos partizaną Skambučių brangiausią lietuviui vasario šešioliktąją dieną. Jo brolis Kazys Gaidelis - Trimitas žuvo daug vėliau - 1951 m. Tautiškių kaime su viena paskutiniųjų taip ilgai išsilaikiusių partizanų grupe. Kalbama, kad tada išduoti žuvo aštuonetas partizanų. Kur jie buvo užkasti, niekas nežino. Kol kas jų palaikų nerasta.

Alfonasas Daunys

(Iš: "Tremtinys" nr. 4, 1996 m.)

PAŽYMĖTINI ŠAULIŲ SĄJUNGOS DARBAI (Mintys po Sausio 13-osios minėjimų)

Neseniai Lietuvoje buvo paminėtos Sausio 13-osios įvykių 5-osios metinės. Šiai atmintinai valstybės ir tautos datai pažymėti, buvo organizuota daugybė įvairių renginių daugelyje Lietuvos miestų. Spaudos puslapiuose Lietuvos žmonės galėjo perskaityti daugybę straipsnių, kurie nukėlė mus i prieš penkerius metus buvusių įvykių sukūrus - Aukščiausioji Taryba, Televizijos bokštas, Spaudos rūmai... Tačiau, kalbant apie šių pastatų ir kitų objektų apsaugą, niekas nepamirėjo šaulių dalyvavimo, saugojant juos. Kas tai - nenoras rašyti apie šaulius ar neįnojimas?

Prasidėjus neramumams Vilniuje, Krašto apsaugos departamento direktorius A. Butkevičius kreipėsi i tuometinį LŠS vadą su prašymu paskirti šaulius palaikyti tvarką prie AT pastato, kadangi galimos provokacijos. Sekančią dieną Vilniaus ir Kauno rinktinių šauliai jau buvo prie AT rūmų ir kiek galėjo padėjo AT apsaugos ir KAD vyrams. Kadangi grėsmė ir įtampa augo, šaulių sąjungoje buvo paskelbta nepaprastoji padėtis ir sausio 9 dieną prie AT rūmų papildomai atvyko Panevėžio, Šiaulių, Marijampolės, Alytaus, Varėnos, Gargždų, Rokiškio šauliai (apie 180 vyrų). Šauliai buvo išrikiuoti vidiniame AT rūmų kiemelyje ir po trumpo KAD direktoriaus A. Butkevičiaus bei AT apsaugos vadovo A. Skučo informacijos ir instrukavimo, buvo įvesti i pastatą. Šiauliams drauge su karininkų kursų kariūnais, vadovaujamiems pulkininko B. Vizbaro, ir būreliui pasieniečių buvo patikėta II-jo korpuso apsauga. Manau, kad visi rūmų gynėjai atsimena, kokiomis sąlygomis mums teko vykdyti svarbią valstybei užduotį. Dalis Vilniaus rinktinės šaulių saugojo Vilniaus savivaldybę ir Gedimino pili, budėjo prie Televizijos bokšto. Beje, prie Televizijos bokšto žuvusieji - Darius Gerbutavičius ir Ignas Šimulionis buvo Vilniaus Karaliaus Mindaugo rinktinės Geležinio Vilko šauliai.

Iškilus daug rimtesnei grėsmei, buvo imtasi priemonių apsiginkluoti rimčiau, nes iki to laiko šaulių, kaip ir kitų gynėjų, rankose buvo tik geležiniai strypai, guminės lazdos ir mediniai kuolai. Sausio 11-14 dienomis, po kelių išvykų i Kauną, Panevėžį, Alytų ir kitus miestus, šauliams buvo atvežta visa turėta ginkluotė (dauguma medžiokliniai šautuvai), nemažai ginklų šauliams padovanojo prie AT rūmų besibūriuojantys žmonės.

Šauliai nepalūžo tomis dienomis, savo pareigą atliko ir rūmų apsaugoje išbuvo iki vasario 15 dienos, kuomet AT pirmininko prof. V.Landsbergio sprendimu, AT rūmų apsauga buvo patikėta sausio 17 d. įsteigtai Savanoriškajai Krašto Apsaugos Tarnybai ir Č. Jezerko mokomajai kuopai - LKB "Geležinis Vilkas" užuomazgai. Per šį laikotarpį AT rūmų apsaugoje pakaitomis dalyvavo 327 šauliai, 31 šaulys iš rūmų neišvyko nuo sausio 9 dienos iki vasario 15 d. Kovo mėnesi, suderinus su KAD direktorium A. Butkevičium, šauliai vėl tęsė budėjimus AT rūmuose iki rugpjūčio 26 dienos. Už pasizymėjimą 201 šaulys buvo apdovanotas Sausio 13-tojos atminimo medaliais.

Tenka dalyvauti daugelyje renginių įvairiose Lietuvos vietovėse. Pastebėta, kad spaudos leidiniuose nenoriai mini šaulių vardą ir rašo apie šauliškų renginius. Norima šaulius išstumti iš Lietuvos gyvenimo? Kad nesame mėgiami tarp kairiųjų pažiūrų Lietuvos žmonių, tai aišku, kadangi šauliškiosios nuostatos nėra jiems palankios. Tačiau teko pastebėti, kad kai kas ir iš dabartinių opozicijos Seimo narių pasisako prieš šaulių sąjungos suvalstybinimą ir įstatymo priėmimą. Jie siūlo išlikti šauliams visuomenine, kultūrine ar būti kokia nors medžiokline organizacija. Kodėl?

Šaulių sąjunga atsikūrė 1989 metais ir i ją bürėsi Sąjūdžio žaliaraiščiai ir žmonės, norintys tęsti garbingos organizacijos tradicijas. Šaulių sąjunga turėjo dvi galimybes būti Krašto apsaugos ministerijos struktūra, tačiau tuometinis vadas asmeninių sumetimų skatinamas, šias galimybes atmetė. Beje, antroji galimybė buvo 1991 m. sausio 15-oji, kuomet buvusiam vadui G. Jankui buvo pasiūlyta įsijungti i KAD sistemą, tačiau G. Jankus, nepasitaręs su Sąjungos centro valdybos nariais, pasiūlymą atmetė, tuo pakenkęs organizacijos interesams. Kaip žinome, sausio 17 dieną Aukščiausioji Taryba priėmė Savanoriškscios Krašto Apsaugos Tarnybos įsteigimo įstatymą.

Nors nesame KAM (Krašto Apsaugos Ministerija) sistemos struktūra, tačiau visada geriausius savo narius deleguodavome i kuriamas Lietuvos ginkluotųjų pajėgų struktūras. Kuriantis KAD-ui, jo veikloje dalyvavo dabartinis KAM sekretorius pulkininkas J. Gečas (buvęs LŠS štabo viršininkas), buvęs vadas G.Jankus, miręs J. Oksas, A. Merkys. Pirmaisiais pasieniečiais tapo šauliai - G. Žagūnis (žuvęs poste), S. Averka, A. Laučius, E. Jockys, S. Kristopaitis, S. Jokubauskas, A.Almanis ir kiti. SKAT-o steigimo veikloje dalyvavo G. Jurčiukonis, R. Mintautas, E. Jakimavičius, V. Geštautas, E. Martinkus, A. Burakas, S. Vaitulionis, A. Lapėnaitė, A.Palevičius, Z. Stuo-gis, R. Kazėnas ir kiti šauliai.

Įsteigus LKB struktūrą "Geležinis Vilkas", vieni pirmųjų buvo šauliai A. Sirtautas, J.Barškietis, R. Nepas, K. Vaitonis, P. Pučkorius, D. Pašukonis, M. Jukūnas, L. Douda, J. Bėkešius ir kiti. Atskirojo inžinierinio batal-jono vieni pirmųjų karininkų tapo šauliai- J. Oleka, A. Mišeikis ir H. Rackauskas. Nemažai šaulių dalyvavo steigiant ir kitas Krašto apsaugos ministerijos struktūras. Šauliai inėšė savo indėlį (galbūt ir kuklų) Lietuvos gyvenimui, nors kartais pasirodydavo marga minia. Tačiau tai ne iš gero gyvenimo, nes dabartinė vyriausybė šauliškios veiklos ugdymui neskyrė nė vieno cento, nors kitos visuo-meninės organizacijos būdavo vyriausybės remiamos.

Dabartinė LŠS vadovybė deda visas pastangas, kad Są-junga būtų priimta i KAM sistemą, nors tam priešininkų nemažai. Šauliškoji veikla nemirusi ir šaulius galima bu-vo matyti palaikant viešąją tvarką Pasaulio lietuvių spoe-to žaidynių, Popiežiaus vizito, Dainų ir šokių šventės ir kitų renginių metu, su savanoriais kontroliuojant sovietinės kariuomenės judėjimus Lietuvos keliuose, kariniuose poligonuose šaulių sąjungos ir jos dalinių taktinėse pratybose, KAM struktūrų mokymo centruose, patruliuojant su policijos pareigūnais, naikinant potvynio pasekmes Šilutės rajone, gesinant miškų gaisrus Smiltynėje ir Varėnos rajone, kitų įvairių įvykių metu. Šaulių sąjungoje neužmirš-tamas ir kultūrinis, švietėjiškas, patriotinis, auklėjamasis darbas - įsteigti chorai, ansambliai, orkestrai, vaidybinės grupės, sporto klubai, globjami moksleivių rateliai ir būreliai. Šimtai šaulių sėkmingai tarnauja KAM, VRM ir VSD struktūrose.

Šauliai netrokšta garbės, kadangi jų tikslas - stiprinti ir ginti Lietuvos valstybę, ugdyti tautos gerovę, tačiau nori, kad Lietuvos spaudoje būtų rašoma tiesa.

Lietuvos Šaulių Sąjungos vado pavaduotojas

Stasys Ignatavičius

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Atėjo teismo diena. Vaziuojant keliu Adomienė žiūri į rugius, šėmais debesimis kylančius. Vėjui papūtus, pakyla šilkinis rūkas, artėdamas prie miško, nyksta, susilieja beržų šakose. Kalno topoliai nuskęsta rūke, o praslinkus, vėl išgūrina. Adomienė surenka žodžius, lyg avis suvarinėja būrin. O po kelių akimirkų vėl suminėja ir ima sklaidytis, vilnyt. Vaziuoja trise: vyras, sūnus ir ji. Sūnų, kaip mokyta, vežasi raštui. Ką gi, pakis - pasirašyk, boba. Keletą kringeliukų ji teparango, o vyras ir ne ką daugiau. Arti miesto juos pralėkia Julijonas su Mikuta.

- Ale rado draugystę!

Adomas tik petį trukteli.

Teismo priemenėje jau sausakimšai. Prirūkyta, prakaitu, milu atsiuoda. Adomienė, radusi suolą, tarp dviejų moterų išispraudžia.

- Tai su kokia byla Tamistė? - taria apyjaunei moteriškai po dešinės.

Moteriškė pasižiūri, suspaustos lūpos timpteli, antakiai pakyla kaip kregždės sparneliai ir vėl užgula drėgnas akis.

Adomienė laukia žodžio, neatsakius užklaustajai, vingiu. Ji tik pasitaiso skarelės kampus ir iškošia:

- Didžiauna.

- Atsiliepia iš kairės:

- Kaimynėle, ji nebylė.

- Nebylė...

Pasisuka į atsakiusią moterį. Adomienėi krinta į akį mažas veidas su intapu skuoste, slankiojančiu pryšakin ir atgal. Matyt, atviraširdė moteris; išsipasakoję, esanti tolima nebylės giminaite. Prieš keletą mėnesių nebylė pagimdžiusi mergaitę. Nurodžiusi tėvą, bet tas be teismo nenoris kūdikiui ir spenelio nupirkti.

- Kai pagalvoji, ar taip seniau būdavo. Vyras ištvirkė. Na ir su kuo gi čia radai susidėti - ubagėlę skriausti. Nekantariai laukusi, Adomienė išpasakoję savo bylą ir priduria:

- Atsikeltų tėvai iš kapų, tai vėl kristų aukštieji. Nematytas teisybės niokimas!

Už nebylės sėdės vyras, kiek pasiraivęs, išikiša:

- Kai pagalvoji sveiku protu, kaip gi čia gali mane kaltinti. Buvo taip: sūnus eina gimnaziją...

- Tai ir mano penktos klesoj.

- Ak taip, gal pažįstami. Tai arė rėži, o ežios kaip ir nebūta, - išarė porą vagų. Vaikas, devynioliktus nuo Sekminių pradėjo, o man atsakyt teisme. Darbometė, pats mėslo vežimas, pagalvokit, - jis atkiša smailias lūpas, apžėlusias retais, staciais plaukais.

- Sugedo svietas, - atsidūsta bobelė; nebylė ašara nubraukia. Adomienėi gaila nebylės, gaila ir šitų visų, priemenę užkimšusių žmonių. Namuose būdama išivaizdavo teismą pilną piktų, bausių veidų, net surakintus sapnavo, o čia visi tokie pat ramūs, geri veidai. Tik kažin kodėl Adomienė greit pastebi, kieno storos, plonos lūpos, akys... Ir rodos, tik dabar ji pamatė žmogų, veidą...

Praeina Julijonas su Mikuta. Staiga jo akis užgula antakiai, lūpos užkaista. Jai regis, tik Julijonas tikras kaltininkas, keiva, jis reikėtų iškirti bent porai savačių. Keltagalis!

Sustojusiam vyriškiui ji iš naujo spėiai išdėsto savo bylą ir klausia:

- Tai kur čia kaltę rasi?

- Taip, tai taip, visi taip galvoja. Nusikaltimas ne šuo - tyli.

Adomienė pakelia akis: matai žmogelis... esama ir tokių - žmogumi netiki.

Pradeda virsti į teismo vidų. Adomienė dairoisi, kur jos vyras. Jis, turbūt, tebesėdi ratuose ir kalbasi su kažin koku vyru. Suradus sūnų, arti teismo stalo plačiai atsisėda.

Lango atskeltas saulės bryzelis smeigia juodus knygos viršelius, sidabrinį kryželio stovą. Žalia stalo gelumbė keliose vietose atsiknojusi, nublukusi it sienas.

Nuvylė Adomienė; teismą ji visai kitaip vaizdavosi. Batvinius sodindama, karves melždama, atvejais galvojo apie teismą: - didelė salė, aukšti stalai, žalia gelumbė, auksas. Už jų sėdi eilė senų žilų vyrų, bent keli barzdoti.

- Teismas eina! - šūktelėjo moteris be jokio ženklo, be valdiško rūbo. Iš tarpdurio išniro mažas, smulkus vyriškutis, po ranka pasibrukęs knyga, akis padilbęs, skubiai atsėdė už stalo. Nosies galas žvilga, šnervių burbuliukai paraudę kaip trečios dienos žuvies žiaunos, plaukai praskyde, šlapi.

Adomienė net akimis mirkteli - netiki: ar tai "teismas" - vienas žmogus; šlapi pirštinė, pasakytum.

Pašaukia prie stalo porą vyrų; liudininkai apleidžia salę.

- Apleidžia salę, - pakartoja teisėjo žodžius. Ji galvoja, kaip ponija supranta žodį "apleidžia". Julijonas buvo apleidęs klijom stogą, - priakuro, varvėjo.

Saikinda liudininkus: burblena patylom ir teisėjas ir liudininkas. Ne taip ji manė: atsiklaupyt prieš didįjį kryžių rankas nunėrė, kunigui balsiai skaitant. Priesaika turėtų būti lotyniškų žodžių, kaip visa aukšta, dieviška - nesuprantama.

Atsistoja advokatas, patylom ramiai kalba, daug žodžių sutirpsta žmonių snabždesyje.

Adomienė žiūri į baltą raitelį, kardu užsimojusi: tai bent jojimas!.. Ak, tai vytiš. Vienas vienintelis daiktas krites į aki.

- Taip, čia gali teisybės ir nebūti, gali- mąsto žiūrėdama į teisėją, rašant galvą pakreipianti vienon, kiton pusėn.

- Julijonas Domeika, Kostė Domeikienė, - skaito teisėjas.

Ji garsiai atsiliepia ir pati nurausta balsiai knioktelėjusi. Ji stovi kairėj, Julijonas - dešinėj. Teisėjas prašo susitaikyti. Julijonas žvilgteri į Adomienę, o ji į savo vyrą, ten pat prie durų garksanči. Abu tyli. Pagaliau Adomienė prasneka:

- Kad aš nemušiau.

- Aš kviečiu susitaikyti, - pakelia akis teisėjas.

- Jei man gražins nuostolius...- prataria Julijonas

- Kokius nuostolius, bijok Dievo! Ar aš žinau, kur tavo gaidys?

- Nusiraminkit! - teisėjas rašo ir kviečia Mikutą prie siekti.

Aukštas plačiapetis Mikuta apsaususiom lūpom kartoja žodžius, greit bučiuoja kryžių ir atsistoja kaip įsakymo laukdamas.

- Ar prisipažįsti kalta?

- Ar aš? - Adomienė išplečia akis. - Sakai kalta, ponas teisėjau... Aš skruzdėlės ant takelio nesumyniau, o mušti svetimą gaidį!..

Lietuvoje

KODĖL NEPRIPAŽISTA MOKSLINIO LAIPSNO

Esu gimusi Lietuvoje. 1948 m. buvau ištremta į Igarką. Dirbau paštininke. Šiaip paštininkais dirbti tremtiniams buvo uždrausta, bet kadangi man dar nebuvo 16 metų, leido. Kai sukako 16, uždraudė, turėjau eiti dirbti į lentpjūvę. Labai norėjau mokytis, todėl dieną dirbau, o vakare eidavau 3 km. į vakarinę mokyklą. Pareidavau 24 val. nakties; tekda vo eiti ir esant 40° šalčio. Baigusi vidurinę mokyklą su dviem ketvertais ir visais kitais penketais, nutariau tęsti mokslus toliau. Ištėjau į Kransnojarsko medicinos institutą, išlaikiau egzaminus labai gerai, bet manęs nepriėmė, nes buvau tremtinė. 1955 m. ištėjau į Tomsko medicinos instituto farmacijos fakultetą. Ji baigiau vienais penketais, todėl paliko dirbti asistente farmacijos katedroje. 1962 m. ištėjau į Tomsko u-to aspiratūrą. 1965 m. apgyniau disertaciją ir 30 metų dirbau mokslinį ir pedagoginį darbą Rusijoje, nes Lietuvoje man nebuvo galimybės išdirbinti.

Į tėvynę galėjau grįžti tik 1990 m. kai pavyko pasikeisti butą. Grįžusi norėjau išdirbinti pagal specialybę, bet išgirdau atskyką: "Nėra vietų". Buvo labai skaudu, kad ir laisvoje Lietuvoje vėl esu antros rūšies žmogus: visi mokslininkai gavo rentą, o aš negavau. Juk daug Lietuvos mokslininkų gynė disertacijas ne Lietuvoje, o kitose Sovietų sąjungos vietose, tad kodėl aš, tiek daug kentėjusi, negaliu būti lygi su Lietuvos mokslininkais? Skaudu tarp savųjų būti svetimai. Kreipiausi į įvairias institucijas, kad man paskirtų mokslininko pensiją, bet mano prašymas vis dar sprendžiamas.

Politinių kalinių ir tremtinių Laisvės frakcijos Seimo narė V. Briedienė 1995 m. birželio mėn. pateikė Seimui įstatymo pataisą, kad "politiniam kaliniams ir tremtiniam šį stažą įskaitomas mokslinio darbo stažas buvusiose Sovietų sąjungos respublikų valstybinėse mokslo studijų institucijose". Pataisa nebuvo priimta, svarstyamas atidėtas iki rugsėjo mėnesio. Idomu, kad ir spalio 17d., svarstant vėl šią pataisą priimti sutrukdė L. Milčius, J. Listavičius, S. Malkevičius. Ir vėl šitos pataisos svarstyamas atidėtas iki kito karto. Taigi aš, kaip politinė kalinė ir tremtinė, negaliu savo žinių ir didelės pedagoginio ir mokslinio darbo patirties panaudoti Lietuvoje. Skaudu, kad mes, buvusieji tremtiniai, susiduriame su didele neteisybe.

Ilgarkos-Tomsko tremtinė dr. Aldona Izakenaitė. (Iš "Tremtinys" nr. 3/96)

● KAUNE šiais metais mirtingumas buvo mažesnis negu 1994 metais: gimė 4,744, mirė 4,629 žmonės.

Tačiau, pagal AGEP skelbiamą statistiką, mirtingumas Lietuvoje didesnis už gimimus.

Dabar Lietuvoje gyvena 3,713.000 žmonių.

Tada kalba Mikuta. Jis, nubraukęs kaktos prakaitą, smulkiai pasakoja, kaip rytą, - eidamas pro Domeikų sodybas, - matęs moterį vištas vaikant.

- Pakėlė akmenį ir metė, staciai į gaidį. Aš, žmogus pašalinis, bet manau: kam mušti gaidį pavasari, kada jis taip reikalingas.

- Tai ar aš mušiau? - Adomienės skruostai dega, skarelės mazga suveržia.

- Taip, šita moteris, - žiūrėdamas į teisėją, ramiai kalba Mikuta: - kaip duos akmeniui!- gaidys keberkšt ir nukratė kojas... Savo akimis mačiau.

- Tegu mane gyvą pjausto, nors aš mirčiau!..

- Palaukit, ramiau.

Adomienė artėja prie Mikutos. Ji junta kraujo cinkėjimą visai prie smilkinų.

NUOŠIRDŽIAI IR SU DĖKINGUMU

SVEIKINAME

Dailininką ir Lietuvių tautodailės Tyrinėjimo Patriarchą

PROF. ANTANĄ TAMOŠAITĮ

Jo darbingo ir kūrybingo amžiaus 90-mečio proga.

Dėkojame už Jo perduotą meilę ir žinias tautodalei, nušvietusiai ir mūsų gyvenimą išseivijoje -

Tautodailės vienetas "VAIVORYKŠTĖ" Montrealyje

PASVEIKINO JUBILIATĄ ANTANĄ TAMOŠAITĮ

VASARIO 17 d. Gana-noque mieste, Ontario, Aldonos Veselkienės rezidencijoje vyko gražus dail. Antano Tamošaičio pagerbimas. Dalyvavo svečiai iš Toronto, Kingston'o, Montrealio, ir kt.

Atidaromąjį žodį tarė Aldona Veselkienė, jubiliatui atsisėdus į pušų šakomis papuoštą fotelį.

IVADINIS PAGERBIMO ŽODIS:

"Gerbiamas Dailininke Jubiliate, didžiai gerbiameji Antano Tamošaičio pagerbimo dalyviai, -

Antano Tamošaičio ilgas ir vingiuotas gyvenimo kelias pagrįstas jo meniška, pedagogine ir kūrybine veikla, kurią šia proga ir paminėsiu.

Antanas Tamošaitis yra gimęs Lietuvoje, Barzdų kaime, Sūduvėje, sodiečių ūkininkų šeimoje, senoje jų sodyboje 1906 m. vasario mėn. 15 d. Gimimo naktis buvusi labai šalta ir visi trobos langai buvo šalčio snaigėmis išrašyti - sukurti spygliuota ornamentika. Tai buvo lyg sutapimas, kad tais pat metais (1906) M.K. Čiurlionis dalyvavo savo fantastine kūryba I-ojoje Lietuvių Dailės parodoje Vilniuje. Paaugęs Tamošaitis ir pamėgo fantastinę Čiurlionio dailę ir šalčio išraižytą, apšalusį langų meną.

Pirmieji žingsniai į sodietišką dailę, - tai motinos bei Antano seserų austi kraičiai ir margos skrynios. Pradžios mokyklos mokytojas V. Staugaitis vis skatindavo rinkti ir kopijuoti sodiečių dailę.

Į Šakių ŽIBURIO Gimnazijos II-rą klasę įstojo 1918 m., taigi, LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS paskelbimo metais. Jauno Tamošaičio svajonė buvo tapti dailininku. Į Kauno Mieno Mokyklą išlaikė egzaminus 1923 m., Dailės mokytojo teises įsigijo 1927 m., o profesinės dailės diplomą 1929 m., baigdamas aukštąjį dailės skyrių. Tais pat metais (1929) buvo pakviestas į tą Mokyklą dėstytoju ir išrinktas pedagogų tarybos sekretoriumi.

M.K. ČIURLIONIO Galerijos direktorius Paulius Galaunė pakvietė Tamošaitį 1926 m. vasarą vykti į Žemaitiją ir rinkti į galeriją liaudies meno dirbinius. Po keleto vasaros ekspedicijų P. Galaunė

įvertino jo darbą ir 1930 m. pasiūlė vadovauti grupei ekspedicijai Biržų-Pasvalio apylinkėse. 1931 m.

Žemės ūkio Rūmai rengė didžiulę visos Lietuvos žemės ūkio parodą Kaune ir nutarė įrengti gausų skyrių senojo liaudies meno

Galaunė rekomendavus, pakvietė Tamošaitį suorganizuoti tą skyrių. Tik dvejus metus dėstė dailę Kauno Mieno Mokykloje, nes po sėkmingos žemės ūkio parodos Žemės ūkio Rūmai pakvietė jį nuolatinei tarnybai vadovauti liaudies meno skyriui. Pats Tamošaitis išmoko austi ir 1931 m. Žemės ūkio Rūmai suorganizavo pirmus kursus profesinėms sodyboms, kuriuos jam teko vesti. Tuose kursuose buvo ir Anastazija Mažeikaitė, Moterų Dailės darbų studentė, kuri vėliau buvo pakviesta į Žemės ūkio Rūmų tarnybą vadovauti audimo kursams.

Žemės ūkio Akademija Dotnuvoje pakvietė Tamošaitį būti tekstilės ir liaudies meno lektoriumi ir parengti studentes ateities liaudies meno audinių mokytojoms.

Atėjus sovietams, Tamošaitis buvo pakviestas į Vilniaus Dailės Akademiją dėstytoju ir išrinktas Pedagoginės Katedros vedėju.

Karo pradžioje persikėlė iš Vilniaus į Kauną, į Taiskomosios Dailės Institutą vadovauti dekoratyvinei tekstilei. Karo frontui iš

- Paėmė tokią juodą gaidį, taigi tą - užmuštą ir nusišė.

- Jūs neradot gaidžio?

- Neradau, pone teisėjau, - atsako Julijonas.

- Tai dabar aš?... - Adomienė klausia.

- Palaukit.

- Ką gi laukti- toks melavimas! - negirdėta!

Prašoma aptyla, bet kada jai leidžia, pradeda kalbėti, kiek jai brolio sesuo atsiuntusi pinigų, kaip Julijonas pavydėjęs, kaip ji pirkusi vištas, staciūsi vištėd:

- Tokia veislė, ponas teisėjau, o Julijono, mano vyro brolio, ne vištos, - sašai. Nu ir aš eisiu mušti!.. Aš galiu sėsti kalėjiman, gali bausti, bet taip meluoja!.. Aš duosiu toliau, atvesiu liudininkus... Negaliu, Dievuliau baltas, (Nukelta į 4 psl.)

Vilniaus dailės akademijos Garbės Profesoriaus vardas suteikiamas dailininkui ANTANUI TAMOŠAIČIUI 1995 m. birželio 27 d.. Iš kairės: VDA rektorius doc. ARYDAS ŠALTENIS ir dail. ANTANAS TAMOŠAITIS.

Nuotr. V. Jankausko

Rytų artėjant, pasitraukė į Austriją. Ten mokėsi ir dėstė dailę Salzburg'o "Meisterschule".

1946 m. persikėlė į Freiburg'e įsteigtą "Ecole des Arts et Metiers" ir vadovavo dekoratyvinei dalei.

Iš Freiburg'o 1949 m. atvyko į Montreali. Čia International YMCA sukūrė meno mėgėjams "Academy of Arts and Crafts" ir Tamošaitį paskyrė direktorium.

Po vienerių metų Antanas ir Anastazija Tamošaičiai persikėlė į Kingston Ont., ir suorganizavo savo dailės studiją. Nuo to laiko greta tautodailės, A. ir A. Tamošaičiai ėmėsi grynios dailės kūrybos ir surengė daugelį parodų.

Praėjusiais metais - 1995 -siais, Vilniaus Dailės Akademijos senato nutarimu, Antanui Tamošaičiui buvo suteiktas Garbės Profesoriaus vardas už ilgametę veiklą dailės ir liaudies meno srityje.

Lietuvos Nacionalinio Muziejaus direktorės Birutės Kulnytės bei Švietimo ir Kultūros Ministerijos kvietimu, Tamošaitis persikelia į Vilnių su savo ir Anastazijos kūryba į jų vardo naujai atidarymą galeriją "ŽIDINYS- ROMUVA".

Linkiu dar daugelį kūrybingų metų ir sėkmingos ateities Lietuvoje!

Aldona Veselkienė

/bus daugiau/

BROLIAI DOMEIKOS (atkelta iš 3 psl.)

prieš tokią neteisybę!.. kau nors būčiau priilietusi...

Vos sustabdo teisėjas. Ji puola prie artiesė sėdinčios moters, beria žodžius, rankas mėto. Ir maldoma nenutyla, nes ji teisi... Tegu kas nori liudija, rašo, bet jos širdis, sąžinė gryna, kaip pirmas sniegas. Ji šauks visiems, neapsileis!

Vyras paima už rankos, maloniu balsu:

- Žmon, liaukis.
- O tu tyli! - surinka ant savo vyro.
- Tai kas gi bus, jei visi rėks.

Ji greit perbėga akimis: visi ją seka akis išmeige, ji tik viena taip triukšmauja. Gal būt, tikrai kvaila, - ir tai ją atvėsina.

Teismo sprendimą skaitant, ji tyliai sėdi, akis į teisėją įbedus. Žodžiai kaip viny s lenda... "Dvi paros arešto arba 20 litų..." ir už veislinį gaidį 10 litų..." "Teismo išlaidos". Tuos žodžius Adomienė giliai įsideda.

Valandėlę žiūri į teisėją, į baltą raitelį su kardu. Sulaikiusi kvapą ji nori ką nors labai aštraus susukti, bet neranda... Išgirsta sūnauo balsą:

- Mama, einam.

Klusniai suėmusi skarą, lyg iš vaikų būrio išdidžiai išeina. Vėsesnis oras atkvošina. Pasėdėjusi ant ratų, skuba pas advokatą. Laukiamajame širdis apimsta, advokatu patarus rasti liudininkus Mikutos melui sugriauti. Adomienė lengvai atsidūsta. Malonus nuplikusio, pilvoto senubalsas, minkštos trumpapirštės rankutės ramina Adomienę.

- Tai aš galiu laimėti bylą?

- Kodėl ne, tam ir yra Apygardos teismas, kad pataisytų klaidą. Žmogus gali klysti, o teisėjas irgi gali klysti. Suprantama, ponija.

- Kokia aš čia ponija, - ji atriša skarelę ir išlygina naują, braškančią desimtinę.

Važiuojant per miestą, ji mato aukštą, žvilgančią kepure pasipuošusį policininką. Tai bent vyras, tai bent kepurė! Toks ir teisėjas turėtų būti!

* * *

Adomienė vis dar nedrįsta užėiti Julijono pirkion. Su Julijoniene pasitaria, kaip ir senais gerais laikais, padeda audeklą apmesti, duonos rūkštį pataisė, bet pirkion įeiti - neprisiverčia. Vienu kitu žodžiu persimetė ir su Julijonu, bet, regis, ims ir išplūs, pamatęs peržengiant slenksitį. Julijonienė buvo porą kartų užėjusi, bet, nesulaukdamas Adomienės savo pirkio, vengė lankytis ir pas Adomus. O šnekos gana: apie Stupelio Praną, nepaprastą mergininką, apie naują sodybą, kurioje Pranas žada atvesti Lupeikos Apolioniją. Ak, ką ir sakyti, po ilgų painiavos metų šnekos ištisos marios!

Birželio vidurdienis. Vėjas čiūžena klevų lapus, žilstančius rugius rita į kalnelį, pievoje dega ugniažolės ir čiūža žiogas. Vidudienio kaitroje apimsta laukas, pamiškėje šienaujamose pievoje ištiesti pirmieji pradalgiai, prie jų stypso įbestas grėblys, auksiniu kotu žėris arti upelio vandens.

Naujai statoma Stupelio sodyba apmirusi. Staliai miega ant skiedrų, priabliuotų dirbant langus, duris. Vyresnysis stalius, senis, nesiskiria su pypke, kartais ir miegodamas neištraukia iš dantų.

Trys vyrai padrikai guli skiedrose, ant varstoto nublokšta lenta, vėjas pučia ir ritina garankštėmis susivijusias lengvas skiedras. Smarkiau papūtus, sučiūža skiedros, pakyla dulkių debesėlis.

Senio pypkė iškrinta iš dantų ir pasislepia skiedrose, skytum išdykęs vaikas, rengdamasis klasingai išdaigai. Netrukus virsum pasislėpusios pypkės pradeda rūkti melsvi dūmai. Senis krikodmas patraukia aitrių dūmų ir, susiraukęs, nusisuka į kitą pusę. Jam nusigrįžus, pypkė rūksta dar labiau, jau ir vėjas draiko aukstyn beylančius dūmus.

Staiga ištrykšta mažą, grakšti liepsnos katytė. Ji žaidžia tarp skiedrų ir nepaprastai greit auga. Susirangiusius skiedrų rutuliukus ryte ryja ir siekia senio nugara, bet jis tik piktai mėsteli ranką, lyg noredamas ką nors sugauti, pasirita prie dviejų, atokiau knarkiančių.

Katytė, jau nebe - katė, - liūtas. Jis stoja piestu ir siekiasi ant varstoto, paskiau puola į kertę, kur stovi lentos, galais paskendusios skiedrose. Liūtas siūbteli ant senio ir beveik apglėbia, bet senis apsukrus - atsistoja ir suklinka:

- Vyrai!!! - Ir šoka prie varstoto, bet ir ten, it išsigandusios, į visas puses bėgioja ugninės žvynės. - Mes degam! - puola prie vyrų. Visi trys pašoka. Blaškosi, lyg akis išdega, rankom sumatalavę - neria pro langą. Prie lango visi trys suklumpa: - Jėzau, Mar, ratavokit! - Sutreska it žaisleliai rėmai, - vyrai išvirsta galvatrukčiais vienas kitą traikšdami.

- Ranką išnarinai! - šaukia senis, piktai žiūrėdamas į jaunylį.

- Neškim įnagius! - vienas puola vidun pro atdaras duris ir išmeta kelias obleles, laistuvą, kaltus. Puola prie varstoto... gi senis šaukia: - Atsitrauk, akis saugok!..

Varstotas taip ir lieka ugnies glaistomas, treškas. Dar valandėlė - ugnies verpetai išsiveržia pro langus, virsta pro duris, it žirgai, plakasi, piestu stoja.

- Dega, gelbėkit! - atsigodęs klykia senis.

Vidurdienio kaitroje, miško užesyje, liepsnos taškėjime vos girdisi rikšmas. Visi kaip sumisę, dairosi šen ten, rankomis mostaguoja... Senis, išraudusiu veidu, žilais išdriksiais plaukais, vis šaukia:

-Gelbėkit! Degam!

Prie naujos būdos priištęs, lipdamas ant tvarto pamatų, kaukia šuo, siautulingai plakdamas grandines. Netrukus visas namas paskesta liepsnoje, o juodi rainėti dūmų debesys, kaip duobėton prieškalnėn vejama banda, luogia, plakasi.

Vyrai traukiasi už klėties, į naujai pasodintą sodą. Iš ten išgastingai, beviltiškai žiūri į stogą, kuris, lyg aukso skarda apdengtas, tvaską akį raibinančiu žibėjimu. Vėjo nešamos ugniažolių puokštės krinta ant klėties ir ten pradeda rūkti, - netrukus išsiveržia liepsna. Užsilepsnoja ir tvarto galas. Iš trijų vietų plakasi it šilkinės spurguotos skaros, vėjui pučiant, visos trys seseriškai susikimba, pasiglėbesčiuoja ir vėl plakasi kiekviena sau. Tik dūmų kamuoliai užsiaubę lauką, saule, plaukia į miško pusę, nešdami spragsinčias kibirkštis.

Adomienė darže skynė batvinius, kai, pakėlusį galvą, pamatė pusę dangaus užliulusius dūmus. Dūmai kilo už jų pirkios, ir pasirodė..., kad Julijono kojimas dega.

- Jėzau Marija! - ji suklususi, išbalusi, pasileido sodan, o prie vištidės pribėgusi pamatė... Staiga sustojo, suplojusi rankom, valandėlę žiūrėjo į dūmų ir liepsnos raibuliavimą, akis išplėtusi, ūmai kazin ką sumetė ir, neatsileidusi pakaišyto sijono, - tekina skubėjo Julijono kieman. Bėg-4 psl.

dama prie vartų, lyg džiugiu, lyg laukuos šakiančiu balsu:

- Stupelis dega!

Julijonas valgė priešpiečius, su šaukštu rankoje išbėgo vienaplaukis, klausiančiom akim:

- Ką tu sakai?
- Visos trobos plėška!

Abu valandėlę žiūrėjo į viens kitą, lyg klausdami kits kitą, ir ūmai pasileido už klėties... Išdydę ugnies ir dūmų kalną suriko:

- Dega!
- Dega!

Julijonas, iš papratimo, skubiu žingsniu ėjo ugnim liulančiom galulaukėn. Eidamas į gaisrą, kiekvienas susigriebia kirvį, kibirą, kopėčias, o Julijonas nešėsi tik užmirštą šaukštą.

Uždusi skubėjo ir Adomienė, kaip ir Julijonas, akis išmeigusi gaisran, lyg negalėdami atsitraukti, kniubo ant ežių, o tretkarčiais žvilgsniais persimesdami, tartum sakydami:

- Dega!
- Tai dega!

Padarže, kirviu ir kibiru nešinas, gurėjo ir Adomas.

Atėjus prie ugnies, jau degė pusė tvarto ir visa klėtis o pirkios gegnės nuvirto traskėdamos, ištėskėdamos aukščiau sienų kibirkštis. Sode trys vyrai dairėsi, lyg susitakę su tuo, kas dėjosi, žiūrėjo išplėtę akis.

- Sutvėrimas Dievo staigia! - puolė Adomienė atrišti šuns, užkauktu balsu cypiančio, prigludusio prie akmeninio pamato.

- Adomienė, saugokis! - sukliko Julijonas, bet moteris, rodos, negirdėjo.

Ji prisokusi griebė už grandinės, - būdą patempė, bet grandinės nenutraukė.

- Paduokit peilį! - šaukė užkišusi pirštus už kaklo šikšnos... - Paduokit kirvį! - Baisiam karštyje svilo veidas, rankos. Prišokęs Julijonas vienu siūčiu išmuše būdos kilpą.

Išsilaisvinęs šuo žvalgėsi tarp svirno ir klėties ir lyg sumišęs, tik po valandėlės, ausis suglaudęs, pasileido į mišką.

Po gero pusvalandžio atjojo ir Stupelio sūnūs: Vytautas ir Pranas.

- Tai kaip čia buvo? - Vytautas šoko prie vyrų.

Vyrai tik truktelėjo pečiais, o Adomienė, staciai atsi stojusi, vieną koją kiek pryšakin atmetus, giedriu balsu atsakė:

- Sudegė!

PARTIJOS AUKSAS

/ tęsinys/

Igor Bunič

Tuo tarpu Rusijoje įvykiai plėtojosi labai sparčiai. Baltųjų armijos likučiai traukėsi į Krymą, kur buvo blokuoti iš sausumos, ir juos likviduoti reikėjo tik laiko. Leninas galėjo išdidžiai pareikšti: "Šiuo metu uždavinsys įveikti nuslopinti pasipriešinimą Rusijoje beveik išspręstas. RUSIJĄ UŽKARIAVO BOLŠEVIKAI" 1941 m. rugsėjį. Hitleris kalbėdamas armijos grupių vadams ne mažiau atvirai apibūdino savo poziciją: "Mes nevaduojame Rusijos iš bolševikų režimo, mes ją užkariaujam. Todėl okupacinis režimas turi būti kuo griežčiausias".

Taigi, Rusija užkariauta! Ką toliau daryti? Kokią valstybę kurti? Paaiškėjo, kad niekas apie tai rimtai negalvojo, nes nesitikėjo užkariauti Rusijos, į galvą nelindo jokia mintis, išskyrus seną kaip pasaulis- Platono "socialitinę" schemą, parengtą prieš 2000 metų: ELITAS, SARGYBA, VERGAI. Sargyba stovi tarp elito ir vergų, ji turi šansų tapti elitu arba vergais, priklausomai nuo tarnybinio uolumo. Sargybiniams ugdyti reikia mitų, vergai nieko neturi žinoti apie elitą ir pan. Platonas tai vadino "Idealia valstybe". Antikos filosofas teisingai nurodė, kad socializmo negalima sukurti jokioje kitoje visuomenėje, išskyrus vergvaldžių...

Dėl valstiečių viskas buvo aišku. Grūdus jie turi atiduoti nemokamai, pasilikdami tik tiek, kad galėtų gyventi pusbadžiu, o kiti sėjai grūdų duos valstybė. "Lengva pasakyti: grūdų monopolija" - mokė Leninas, - bet reikia pagalvoti ką tai reiškia. Tai reiškia, kad visi grūdų likučiai priklauso valstybei (...), kad kiekvienas perteklinis pūdas grūdų turi atsidurti valstybės rankose. Kiekvienas perteklinis pūdas grūdų turi būti rastas ir atvežtas".

Maisto produktų diktatūra, net tokia plėšikiška ir nežmoniška, nebuvo savitiksle, nes reikėjo maitinti ne tik elitą ir sargybą, bet ir vergus. O vergai visad turėjo atminti, kad juos maitins tik tol, kol jie bus klusnūs. Todėl buvo būtina turėti savo rankose grūdus ir skirstyti juos savo nuožūra.

O ką daryti su darbininkais? Su tuo pačiu proletariatu, kurio vardu ir vardan veikė ši gauja. Badmiriaudami savo gamyklose, mirdami nuo šilutinės ir teroro bei pilietinio karo liepsnose, jie bergždžiai laukė, kada viskas bus padalyta po lygiai ir pagaliau pradėtas įgyvendinti nuostabusis darbininkų vienijimosi į darbo armijas su pulkais ir batalionais, su griežčiausia drausme projektas.

Šio projekto autoriumi laikomas Trockis, bet jei jis nesutarė šiuo klausimu su Leninu, tai tik dėl detalių. Trockis siūlė darbo armijoje apsiriboti karine drausme ir karinėmis nuobaudomis, bet Leninas, linguodamas protiną galvą, nuolat mokė: "Reikia plačiau taikyti sušaudymą".

Rusija užkariauta, o dabar, kaip vaizdžiai išsireiškė Leninas, - "atėjo laikas pačiupinėti Europą durtuvu!"

Raudonosios armijos išveržimas į Lenkiją tapo pirmuoju pasaulinės revoliucijos etapu. Europos šalių pusiausvyrą, analizavo Leninas, grindžiama trapia Versalio sutartimi. Dar keletas dienų, bus Varšuva paimta ir žlugęs Versalio taika. Lenkija - tai tiltas į Europą. Per Lenkijos tiltą padėti Vokietijos proletariatui!

Bet nelaimė, visoje šalyje prasidėjo sukilimai prieš Raudonąją armiją: prie Varšuvos, Sibire, Tambovo gubernijoje, Ukrainoje, dezertyravimas iš armijos - kulminacinė taška pasiekė 1921 m. kai sukilė karinė jūrų bazė Kronštate, galingai driokstelėjusi linijinių laivų pabūklais. Cinikas Trockis teisingai pastebėjo, kad Kronštate "valstietis pasikalbėjo su Leninu, vietoj ruporo, kad būtų išgirstas, panaudojęs sunkiąją laivų artileriją".

Leninas išgirdo. Persigandęs 1921 m. kovo 15 d. jis prisipažino: "Mes vos išsilaikėme valdžioje". Baimė ir savisaugos instinktas nurodė vienintelę galimą išeitį - NEP'ą (Naujoji Ekonominė Politika).

Bucharinas prisimena: "Kai mes visi kaip avinai buvo-

Vytautas piktai pažiūrėjęs, nieko nebesakė, nurydamas parengtą atsakymą: "Aš pats tai žinau".

Adomas stovejo prie jaunos obelaitės, vienoje rankoje laikydamas kibirą, kitoje kirvį, patylomis kalbėjo:

- Tokios trobos! Tokios trobos... - Jo veidas buvo pilnas gailėsio. Jis nematė Stupelio, vyrų, pačios, tik žiūrėjo į pelenų krūvą ir baigiančius gruzdėti storus sienojus. Kieno tai būtų - vis tiek gerybė dūmais paleista.

Palaidai rankas mestelėjęs, senis stalius kvosėjo:

- Ir tu man... ant varstoto būsiu palikęs... Tokia pypkė!

Adomas sekdamas paskui pačią, einančią su Julijonu, tylėjo galvą palenkęs, užmiršęs užsidedti prikimštą pypkę. Jis matė nenuslepiamą žmonos ir brolio džiugesį. Žmona ūmai pagyvėjo, jos rudos akys sužibo, taip kaip prieš anuos metus - prieš painiavas.

Artėjant prie namų, Adomienė atsigrižo, pažiūrėjusi į balkšvus dūmus, tvirtai tarė:

- Dievas dar ir su Stupeliu pasikalbės... pasikalbės!

Julijonas perbraukė ant akių krintančius plaukus, ir kiek lėčiau, negu Adomienė:

- Ar aš nesakiau...Mūsų bėdos, sakysit, jam niekui, nusispjaut, bet ką dabar pasakys?

- Aa, taigi, - Adomienė žvilgterėjo į vyrą, nieko nesakanti. - Nereikėjo ir mums...

- Ką čia pliopi, - pertraukė vyras: - dar kas išgirs.

- Ką išgirs?... Vidury šviesios dienos... aš darže pamaciau. - Adomienė ne kartą galvojo, kaip ji sako, raudoną gaidį ant stogo užtupdyti, bet ar tai jai - bobai, o su Julijonu vis dar buvo ne vėžėse. Dėl vyro nėra ką ir kalbėti, liežuvi sau ištrauks, o ne su kuo atsisteis.

- Užeimim grįžion, - Julijonas pakvietė. Jis nenorėjo

skirstyti visus apgaubusio džiugesio, norėjo su namiškiais pasidalyti.

Visi suėjo Julijono pirkion. Adomas tylėjo gale stalo, o Julijonas su Adomienė šnekėjo, svarstė, kaip galėjo užsidedti, kiek tos trobos kaštavo, ar išgalės naujas statyti.

- Gal Paršeliūnas bent vieną stalių papirko, - kalbėjo Julijonas.

-Eik, žinok... Seniai reikėjo kaip smilgą susvilinti. Sausos trobos - kibirkstėlė, ir baigta! Pasibaigė, dėkui Dievui, vieno kraugerio darbas pasibaigė! - Jai atsirado laki šneka, sveikatinga, kaip tą pavasari, kai vištos dėjo daug kiaušinių, kai iš Amerikos atsiuntė dolerių.

- Moc, pažiūrėk, regis, dar nuo Sekminių yra giros, - tarė Julijonas žmonai.

- Eik, žmogau, kam čia to reikia... Ir atsisėdo Adomienė gale stalo.

me už kraštutinį karinį komunizmą ir šūviais verteme prakeiktus valstiečius atiduoti mums visus jų grūdus, kas jei ne Leninas, pamatęs kad jei ne šiandien, tai rytoj žlugsim ir nieksas Pachomas nusus mums galvas, susuko: "Stot! Gana, mulkiai, sukit ienas atgal!" Ir paskutinę minutę priverstė mus pereiti prie mokesčio maisto produktais". Taip, beje, vadinosi ir mano išpūstoji Lenino brošiurėlė, teoriniu požiūriu visiška nesąmonė... Kas, jei ne Leninas išdriso "grynųjų" komunistų siaubui (taigi ir mano siaubui), paskelbti NEPą ir tuo išgelbėjo visą partiją". Viskas liudija, kad Leninas tuo metu buvo apimtas panikos ir nusivylimo. NEPc įvedimas geriau už bet kokią kitą argumentą rodo, kad niekas iš tų nusikaltėlių avanturistų niekada - nei iki, nei po 1917 m. - net teoriškai neturėjo jokio valstybės kūrimo plano (išskyrus Platono schemą, kurios pavyzdžiu Stalinas vėliau ir sukūrė savo imperiją). Jų veiksmų motyvas buvo vienas - apiplėšti ir sunaikinti Rusiją, jos liaudį ir kultūrą. Nebuvo jokio aiškaus, apgalvoto pasaulinės revoliucijos plano. Viskas buvo improvizuojama čia pat. Konkretų pasaulinio viešpatavimo planą vėliau sudarys Stalinas, ir jis jam beveik pavyks, bet bus sužlugdytas Hitlerio ir Ruzvelto.

Panika, apėmusi Leną, kuris suprato, kokia nepastovi jos gajos padėtis, atspindėjo staiga sustiprėjusį teroru. Petrograde paskubomis, baltais siūlais kurpiama Tagancevo byla, kurioje žus Gumiliovas, nors byla buvo nukreipta prieš dar gyvus likusius jūrų karininkus. Laivynas negali egzistuoti be karininkų, todėl laivuose dar buvo nemaža vadų - buvusių gardemarinų, mičmanų ir leitenantų. Visus juos sučiupo kone vieną dieną. Tai buvo kerštas už Kronštato maištą, kuriame jie nedalyvavo. Tie, kurie dalyvavo, per ledą patraukė į Suomiją.

Toks (ir ne tik šiuo pavyzdžiu) buvo grynai azijinis Lenino kerštas. Jis čia pat pasakbė, kad Tarybų respublikai laivynas nereikalingas ir jį reikia pakeisti visos Rusijos ČK jūrų dalimis.

* 1920 m. lapkritį baltieji evakuavo Krymą. Būtent

tuo metu pasirodė iš gimtosios Vengrijos pabėgėlis Bela Kunas su gasiąja Kraštiete - ta pačia, kurią Stalinas vėliau, noredamas prigriebti jam nusibodusią Krupskąją, rimtai laikė kandidate į Lenino našlės vaidmenį. Pagal tradiciją viskas prasidėjo karininkų registravimu. Jiems Frunse iškilmingai garantavo amnestiją.

Saudymai prasidėjo žaibiškai ir greitai išaugo į masines skerdynes. Sušaudytuosius mėtė į senus sulinius, o kai pripildydavo, vertė pasmerkčiuosius kasti bendrus kapus.

Perpildytas baržas išplukdydavo į jūrą ir paskandindavo.Šeimas taip pat išžudydavo. Išiverždavo į ligonines, šaudydavo visus iš eilės, nekreipdami jokio dėmesio į Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus vėliavą, kurių prieglobstyje Vrangelis Kryme paliko savo sužeistuosius...

Leninas turėjo daugybę priešašių būti kuo blogiausiai nusiteikęs. Prakeiktas NEPas išutino visus jo bendrininkus, kurių didžiuma anaipol neketino ilgam užsibūti Rusijoje. Pasidaliję grobį, jie planavo dingti taip pat netikėtai, kaip ir pasirodė. Tie, kurie svajojo čia viešpatauti, kol imanoma, taip pat buvo nepatenkinti. Prekybos ir rinkos laisvė neišvengiamai turėjo išklibinti jų sostus. Argi ne pats Leninas, kncne Kronštato sukilimo dieną, postrin-gavo iš X suvažiavimo tribūnos, įtikindamas savo bendrininkus, kad laisvoji prekyba "neišvengiamai lems baltgvardiečių valdžią, kapitalizmo triumfą, visišką senajo režimo restauravimą. Ir aš kartoju: būtina aiškiai suvokti pavojų". Leninas ramino juos, kaip galėjo, dažniausiai siuntinėdamas trafaletinius tokio turinio laiškus: "Mūsų strateginis atsitraukimas igalina pačiu artimiausiu metu pradėti puolimą plačiu frontu. Būtų klaidinga gelvoti, kad NEPas padarė galą terorui. Mes turime netrukus grįžti prie teroro - ir politinio, ir ekonominio". Ūmėjo s m e g e n u l i g a .

* Darydami Lenino skrodimą, gydytojai dideliam savo siaubui, pamatė, kad vienas vado smegenų pusrutulis nedirbo nuo gimimo. Antrasis pusrutulis buvo taip sukalkė-

(Nukelta į 5 psl.)

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Sudieu, Senute Europa!.. Daugiau Nesimatysim

Vytautas A. Jonynas

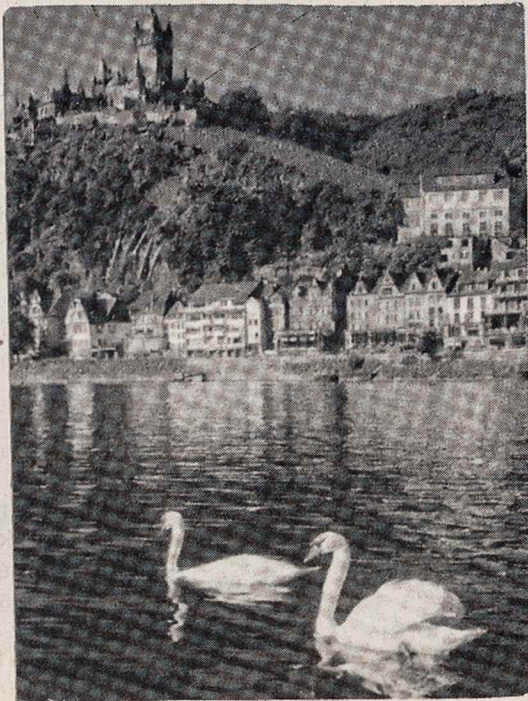
(Tąsa)

Ūtos dėka grįžo atmintin pamiršti istoriniai faktai, kar-tais nušvisdami naujoje šviesoje. Taip, sakysime, pralinks-mino ji mus atodangom apie paskutinįjį Kaizerį, karalie-nės Viktorijos vaikaitį (Apie ją ir jos meilę Albertui bu-vo mums išužęs galvą Londono gidas). Pasirodo, Wilhemu-ką rišo su karaliene Viktoriia abipusė meilė. Jie vienas kito baisiai pasilgdavė, ir kaizeris būdaves anglų mo-narchijos rūmuose labai dažnas svečias, o dvariškiams jis buvęs ricina. Nuodu.

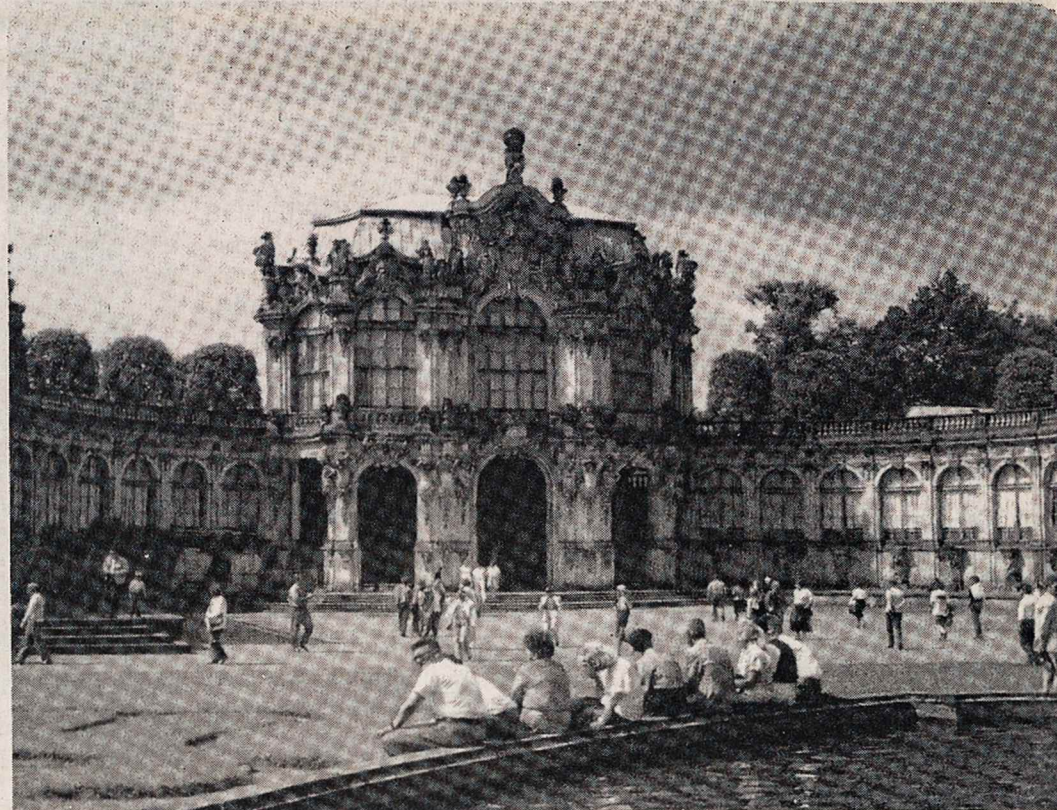
Arba, kad garsusis Bavarijos karalius Ludwig'as, pagar-sėjęs savo Walt Disney'iskomis pilimis kaip Neuschvangs-tein ar Versalio replika Chiemsee's saloje, anaipol nebu- vęs švaistūnu ar protiniai nesveiku. Jo problema buvusi grynai žmogiška. Jam neteko patirti sistemingai dėstomo pradinio ir viduriniojo mokslo. Repetitorių niukstomas jis užaugęs mažaraščiu. Bet jis, anaipol neišsivaistęs išdo. Visas tas ekscentriškas pilių statybas jįsai finansavęs jam kenclerio Bismareko siūnciamų kysių pagalba. Tie faktai esą sužinoti visai neseniai.

Žmona man pasakojo, išgirdusi iš vieno lietuvio, kelia-vusio su kito kelionių biuro tūru, kad jiems parodė Brat-slavoje vieną vienintelį pastatą ir pareiškė, kad nieko kito verto apžiūrėti ten nesą. Slovakija, tiesa, gal ir nevisai architektūriniais paminklais turtinga šalis, ji žavi-savo kraštovaizdžiais, nesibaigiančių kalvų kalvelių kup-lumu, užvis labiau - vaismedžių sodais, vysynais, kopian-čiais aukštumėlesna iki pat dangaus. Ūtai pavyko mus daug kuo sudominti. Ji pavadėjo mus Dunojaus pakrante išaiskinus, kodėl ten nesama žydrio. Prisaikdino mus bū-tinai nueiti prie Rotušės aikštės, kuri, pasirodo, visai nėra didžiausia Europoj, kaip kad aš buvau išskaitęs kaž-kokioje turistinėje brošiūroje. Paskui nurodė kaip susiras-ti visokio "gourmet junk-food". Jos dėka pamatėme pui-kią skulptūrą, skirtą slovākų tautinio atgimimo patriar-chui. O dar prieš tai, ji mums buvo papasakojusi keliais bruožais Bratislavos istoriją. Pasirodo, kad tas miestas il-goką laiką tarpą buvo Vengrijos sostinė, kad slovākai vadina jį vienaip, vengrai kitaip, o vokiečiai - dar kitaip (Presburgu). Kad ten netoliese buvęs Austerlitzo mūšis, kuriame Napoleonas suplikė austrus ir apie kurį esama užuominų Tolstojaus knygoje "Karas ir taika", kurio pa-liaubos buvo patvirtintos Presburgo (atseit Bratislavos) sutartimi. Dar minėjo kažkokį vienuolyną, kuriame lavo-nai labai iš lėto ragėja ir džiūsta.

Visus mus, tačiau, labiausiai pradžiugino jos komenta-rai apie dabartinės slovākų visuomenės apdūjimą. Krašto ekonominė padėtis esanti nelengva. Slovākai tikėjosi pra-lobsią iš ginklų. Mat, Šaltojo Karo laikais jie gaminę Raudonajai armijai ginklus, uniformas, maistą - ką tik nori. Dabar, tačiau, toji nebeįėjė už visa tai apmokėti

Moselio slėnyje

Dresden's Zwinger Palace, baroko šedevras.

o jų ministeris pirmininkas vis vien žada liaudžiai kiek-vienam po vilą, automobilį ir jie tą demagogą, storpilvį komunistą, vėl gražinę valdžion...

Šiuo atžvilgiu Ūtos "exposės" visada būdavo nelaukti ir svaigūs. Mes išivaizdavome, kad kelionė Šiaurės Vokie-tijos plynėmis bus varginanti nūda. Pasirodo, autostrada visą kelią gaubia medžių guotai, šilėliai. Privaziavus We-serio slėnį, pasitinka kalvų peizažas. Ūta toje vietoje atkuto. Jai tai buvo proga paminėti, kad kaip tik šitame romantiskame pasivietyje, tomis aukštumėlėmis ir slėniais kažkada maklinėję broliai Grimai, garsiojo Von Rumbolto universiteto profesoriai Berlyne, kalbindami senus žmones, užrašinėdami tautosaką, garsiąsias pasakas, kuriomis tada mažai kas domėjėsis ar varginėsis.

Su nuostabia pagarba Ūta prisiminė ir kitą šaunų žmo-gų - pirmąjį Čekoslovakijos prezidentą Tomą Masaryką. Liberala, idealistą bet taip pat toli pramatanti valstybės vyrą, kuris buvo ištikinęs, kad čekams pavyks įgyvendinti savo tautines aspiracijas, jei jie netingės dirbti, mylės muziką ir elgsis kaip tolerantiški, pilni sveiko proto, pi-liečiai.

Kartais Ūtos paaiškinimai nevisai sutiko su mano pažiū-romis. Ji, pavyzdžiui, tvirtino, kad vengrai kaip tauta, esą nusipelnę Nobelio Taikos premijos, nes jie atkėlė var-tus Rytų Vokietijos bėgliams pasprukti per Austriją. Klau-santis Ūtos, bei vietinių gidų ekskursijose, susidarė vaiz-

das, kau Vokietijoje tebegyva Gorbomanija, nes tam Vil-niaus būdeliui priskiriamas nuopelnas už Berlyno sienos pašalinimą.

Kad Lietuva yra buvusi kupsteliu, vertusiu Sovietijos ratas, ar kad Nobelio premijos verta pirmoj eilėj yra Lenkija su savo "Solidarnosz", suvienijusią inteligentią ir darbininkiją bendrą frontą prieš okupantą ir jos statyti-nius, atrodė, visai pamiršta. Būdinga, kad niekas iš kelei-vių Ūtos tezėms nesipriešino.

Bet jei tūro pasisekimą nulemia labai stambia dalimi palydovo-vės išsilavinimas, sumanumas ir taktiškumas, jei labai svarbu, kad išvyką lydėtų gražūs orai, kaip mūsų atveju, kada visai nelijo, tai nemažesne proporcija jos sėkmė priklauso nuo keleivių grupės sudėties, pasiskirsty-mo amžiumi, lytimi, profesijomis ir interesais gyvenime. Ūta tvirtino patyrusi savo darbe (jos specialybė - tūrai į Skandinaviją ir Centrinės bei Rytų Europos kraštus), kad sėkmingiausiomis kelionėmis esančios tos, kada grupė susideda iš įvairių tautybių asmenų, be jokios išsišovusios dominuojančios mažumos.

Toji "geležinė" taisyklė pasitvirtino ir mūsų grupės at-veju. Ji susidėjo iš skirtingų tautybių atstovų: britų, aust-ralų, amerikiečių, kanadiečių (4), maždaug pusamžių ir daugeliu atveju nemažai svieto mačiusių, daug keliavusių, Australams, pavyzdžiui, pamatyti Europą buvo visai natū-ralu, supliekus toki kelią iki Didž. Britanijos, lankantis pas savo gimines. Todėl mūsų santykiai buvo korektiški, mandagūs, nors, kadangi mūsų grupė buvo tokia didelė, nenoromis teko pastebėti baigiantis kelionei, kad buvo žmonių su kuriais nespėta persimesti keliais žodžiais.

Tenka pripažinti, kad kelionių agentūra mėgina savaip puoselėti grupės tarpe susiklausymą ir etninę pakantą. Viena priemonių yra nuostata, kad būtų keičiamasi kasdien sėdynėmis rotacijos keliu. Buvo aiškinama, kad pasikeitus sėdynėmis, atsirandanti galimybė išsikalbėti, artimiau susipažinti su bendrakeleiviais. Sunku atspėti, ar iš tikrų-jų taip yra, bet mes tikriausiai atkreipėme labiausiai į save dėmesį tuo, kad buvom viešinteliai tūre, kalbantys tarpusavyje savo kalba. Ilgainiui toji vietokaita ėmė net gį ikyrėti, nes užkalbinimai visad būdavo trafaretiniai. "Vadinas, Jūs iš Kanados?... O kokia kalba Jūs kalbat (su prask "marmaliuojat")? Iš kitos pusės, mes buvome krašte (Vokietijoje) gyvenę, pažinę per karą, ir tai išsiskaidavo bendrakeleiviuose susidomėjimą mūsų patirtimi. Taip išsi-kalbėdavom...

Bet buvo miestų, rūmų, kurių nebuvom matę - "Sans Souci, Schoenbrunn'o Zwingerio- ir, kaip sakiau, tie regi-niai buvo didžiai išpūdingi ir paveikūs. Rodos, visi buvom pramokę istorijos, geografinės, rodos, buvome skaitę Sruc gos "Kazimiere Sapiehoj" kaip sakų atstovas mėgino pa-pirkti aukso puodais Lenkijos-Lietuvos bajorus Seime, bet visa tai - Saksonija, karalius Augustas, skendėjo kažko-kioje migloje, kol išvydom Dresdeno bokstus.

Juk ir tą pačią Saksoniją ar Tiuringiją išivaizdavome kaip kažką neaiškaus. Pastarąją - kaip sritį, kurią dur-niai amerikiečiai perleido rusams be jokio reikalo, pri-versdami būrius lietuvių sprukti iš jos su trenksmais.

Tas pat su Fridrichu (Prickum) Didžiuoju. Regėjom jį, kažkieno (Menzelio?) drobėje grojantį fleita, visai kaip nedera monarchui ir dar kryžiočių ainiui. Buvo, karui ei-nant į pabaigą, toks propagandinis vokiečių filmas "Kol-berg", vaizduojantis, kaip beviltiškoje padėtyje Fridrichas per stebuklą laimėjo karą prieš rusus. Bet tik tiek. Rei-kia pamatyti jo "Sans souci" su malūnu, pavėsinėmis, tera-somis ir fontanu apačioje, su kuklia antkapio lenta vieto-j, kur jis prašėsi palaidojamas, kad grįžtų noras susipa-zinti su ta keista asmenybe, pasiskaityti kokią monografi-ją apie šalmoskaldon nelinkusį monarchą.

Ak, toji senutė, senūčiukė Europa! Girdėjau neseniai iš vieno apsilankiusio Montrealyje lietuvačio, kad Lietuvoje orientuojamasi į Skandinavijos valstybes, kad iš jų susi-laukiama nemazos paramos, ar bent simpatijų. Man, kaž-kodėl, tai pasimatė erezija, nesuivaikymas, atsižadėjimu istorinių saitų, kurie jungia mus su Europa, nes galgi esame patys seniausi, po baskų, jos gyventojai.

Žinoma, tie istoriniai ryšiai ne vienodai glaudūs su vi-sais jos kraštais. Jono Sobieskio vadovaujama Lietuvos - Lenkijos kariuomenė apgynė Vieną nuo turkų, ir tūlas lenkelis, pavėlavęs pasiglemžti ką geresnio, prisivogė kavos maisų, paliktų turkų gurguolėse ir įpratino svieta gerti tą kartų virala. Dabar aiškinama, kad ir pats So-bieskis pavėlavęs kautynėsną: pribuvęs, kada Princas Eugen jau buvo supliekęs otomanus ir vyko įpusėjusios karo gro-bio dalybos. Kaip bebūtų, gimnazijoje ir dabar man toji Austrija su visa jos fanaberija ("Austriai est imperare orbi universo") yra absoliučiai nuobodūs kraštas. Nežiū-rint Vienos prabangos, jos valsų, pyragaičių, nežiūrint jos "Gemuetlichkeit" ir "Häuslichkeit" bei bliūvavimų Heurige gertynėse, ji lieka kažkokia holivudine kičo šalimi, nieko širdžiai nesakanti, ar veikiau, tą širdį pykinanti.

Kas kita Vengrija, kuri davė mums protingą ir pažangų Stefan Batorą. Kas kita Čekija, kurios husitus rėmęs Vy-tautas, kurios karalius siuntė Vytautui karūną, nukniauktą brūdų lenkų. Kurios rašytojai - Hašekas su savo "Šaunuo-ju kareiviu Šveiku", Bohumil Hrabal, Joseph Skvorecky, Ivan Klima, Vaclav Havel - tokie mieli, savi.

(b.c.d.)
5 psl.

PARTIJOS AUKSAS

/ tęsinys/

Igor Bunič

.....atkelta iš 4 psl./
Jes, kad visiškai neįmanoma buvo suprasti, kaip pasauli-
nio proletariato vadas gyveno ne tik pastaraisiais metais
bet ir apskritai, nes turėjo mirti dar vaikystėje. Gydy-
tojai manė, kad žmogus su tokiais smegenimis gyventi
negali. Tad ar tai buvo žmogus?

Mirė Inesa Armand - vienintelė moteris, kurią mylėjo
Leninas. Šalyje prasidėjo baisy badas, prie Volgos ėmė
rastis žmogėdrų. Ir lyg viso to būtų maza, atėjo skundas
kad iš Valstybinės saugyklos kažkur dingsta dėžutės su
auksu. Skundą 1921 m. gegužės 16 d. parašė gersusis
Jakovas Jurovskis, tas pats Jurovskis, kuris 1918 m. lie-
pą vadovavo caro šeimos nužudymui Jekaterinburge, o
paskui atvežė jai priklausančias vertybes į Maskvą.

Už tą dvigubą žygdarbį Jurovskis gavo darbą Valstybi-
nėje saugykloje, bolševikų šventovėje. Leninas nedelsda-
mas pasikvietė Jurovskį ir po beveik tris valandas truko-
sio pokalbio sužinojo, kad kažkokios nežinomos mašinos
veža iš Valstybinės saugyklos auksą kone tonomis, išaky-
mai pasirašyti LKT valdytojų ir vizuoti paties Lenino.
Jurovskis pranešė, kad išakymai buvo neva suklastoti ir
prie jų nagus prikišo kai kurie Valstybinės saugyklos dar-
buotojai, kuriuos ČK suėmė ir sušaudė dar balandį.

... 1921 m. balandžio 24 d. "The New York Times
buvo atspausdinta iškarpa su "paties Lenino darytu verti-
mu: "Bolševikinės Rusijos "darbininkų" lyderių tikslas,
matyt, - maksimalus noras tapti antraisiais Harun al
Rašidais, skirtingas tik tas, kad legendinis kalifas savo
lobius laikė jam priklausančių rūmų Bagdade rūsiuose, o
bolševikai, priešingai, savo turtus linkę laikyti Europos ir
Amerikos bankuose. Vien pernai, kaip sužinojome, i bol-
ševikų lyderių sąskaitas pervesta: iš Trockio - 11 mil.
dol. tik į vieną JAV banką; 90 mil. Šveicarijos frankų -
į Šveicarijos banką; iš Zinovjevo 80 mil. Šveicarijos fran-
kų - į Šveicarijos banką; iš Urickio 85 mil. Šveicarijos
frankų - į Šveicarijos banką; iš Dzeržinskio 60 mil. Šveica-
rijos frankų; iš Ganeckio 60 mil. Šveicarijos frankų ir 10
mil. JAV dolerių; iš Lenino - 75 mil. Šveicarijos frankų.

Regis, pasaulinę revoliuciją tiksliau būtų vadinti "pa-
saulinę finansinę revoliuciją", kurios visa idėja - dviejų
dešimčių žmonių asmeninės sąskaitose sukaupti visus pa-
saulio pinigus. Tačiau mes iš viso šito darome nemalonį
išvadą, kad Šveicarijos bankas bolševikų požiūriu kur kas
patikimesnis negi Amerikos bankai. Net velionis Urickis
ir toliau laiko savo pinigus ten. Ar tai nerodo, kad mes
turime peržiūrėti savo finansų politiką jos didesnio fede-
ralizavimo linkme?"

Tyrimas prasidėjo žaibiškai. Maskvoje, apkaltinta šni-
pinėjimu buvo suimta Amerikos agentūros "Associated
press" korespondentė Margarita Harison, o kiek vėliau -
amerikietis žurnalistas Adolfas Karmas, atvykęs į Maskvą
kaip Kominterno III kongreso Amerikos socialistų darbinin-
kų partijos delegatas. Buvo sučiupta dar keletas Ameri-
kos piliečių. Visiems pateiktas standartinis kaltinimas
rinkus karinio ir politinio pobūdžio žvalgybinę informaciją.
Nepaisant "geležinės tokio tvirtinimo logikos, Leninui vis
dėlto kilo mintis, kaip šiuo atveju VČK ieško ne "infor-
macijos nutekėjimo" šaltinio, bet taip negudriai mėgina
sužlugdyti jo būsimąsias derybas su Amerikos senatorium
Frensu, inžinierium Vanderbildu, kuri Leninas, beje, rem-
damasis VČK pažyma, klaidingai laikė milijardieriumi
Vanderbiltu, ir verslininku Hameriu.

Genialioje vado galvoje rados mintis parduoti ir Rusi-
jos gelmes. Jis aktyviai ėmė propaguoti savo idėją apie
1996. 11.20

"koncesijas". Amerikiečiai, kurie darė viską ką galėjo,
kad išlaisvintų savo piliečius, patekusius kalėjiman užsie-
nyje, daugiau kalbėjo su Leninu apie Harison ir Karma,
negu apie reikalo esmę, nors ta "esmė" jiems buvo labai
idomi ir fantastiškai naudinga. Pasirodo, Margarita Hari-
son - Mariland valstijos gubernatoriaus sesuo, o derybas
vedantis Frensas - tos valstijos senatorius. Visa tai priver-
tė patį Leniną kontroliuoti, kaip vyksta tyrimas, ir grei-
tai išitikinti, kad čekistai "laužia iš piršto".

Amerikiečių palaidei, ir Leninui tapo aišku, kad "in-
formacija nuteka" iš pačios ČK gelmių.

... Šalyje tebesiautė baisy badas, apėmęs milžiniškus
Pavolgio ir Ukrainos rajonus. Virš maždaug 20 mil. žmo-
nių, skaičiuojant ir vaikus, pakibo bado mirties šmėkla.
Kremliaus vyriausybė jiems beveik niekuo nepadėjo, tei-
sindamasi, jog neturi pinigų.

Pinigų nėra, o badaujančių maištai negailestingai slo-
pinami masiškais šaudymais. 1921 m. birželį sustreikavo
alkani Jekaterinoslavo geležinkeliečiai. Darbininkų minia
sušaudė iš kulkosvaizdžių. Vietoje buvo suimta 240 žmonių.
Iš jų 53 buvo nedelsiant sušaudyti ant Dnepro kranto ir
sumesti į vandenį. Dėl likusiųjų pareikalavo, kad visos
Ukrainos ČK Charkove, kur tuo metu buvo Ukrainos sos-
tinė, pati susidorotų.

O prie Petrogrado, Odesos ir Nikolajevos elevatorių
grūdai kraunami į užsienio kompanijų laivus, gabenančius
juos užsienin mainais į auksą.

Leninas užsienio biržose zonduoja dirvą, ar nebūtų
galima parduoti rusiškų medienos už milijardą aukso
rublių. Amerikos "koncesioninkai" aiškinasi su vadu Rusijos
iškasenų pirkimo smulkmenas. Tikslinamos net tokios deta-
lės: kiek reikės mokėti Rusijos darbininkams šachtose,
rūdės ir brangenybių kasyklose? Amerikiečiai siūlo moke-
ti po pusantro dolerio per dieną. Leninas pasiūpsta. Jo-
kiu būdu! Nė cento! Mes patys užmokėsime! Jūs, ponai,
nesirūpinkit. Amerikiečiai jaučia kažkokią klastą. Ten
kur neima jokių pinigų, aiškiai kvepia sūkiavimu. O ša-
lis miršta iš bado. Genialus Lenino numatymas dėl"grūdų
monopolijos" duoda nuostabių rezultatų. Sudaroma galiny-
bė visiškai numarinti badu smulkiaburžuazinės ideologijos
pagrinda - valstietiją. Tai net veiksmingiau už sušaudymą.
Iš bado paklaikusios minios šturmuoja grūdų sandėlius. Iš
bokštų be išpėjimo kala kulkosvaizdžiai, šaudydami visus
be jokio gailėsčio. Vos po kelerių metų ši genialų meto-
dą pakartos Stalinas, tik kur kas veiksmingiau.

Trečiojo dešimtmečio bado užmėjis ir padariniai kai
kuriais parametrais net blogesni už būsimąjį dirbtinai su-
keltą 1932-33 metų badą. Tačiau skirtumo, ir labai esmi-
nio, būta. 1932 metų badas buvo visokeriopai slepiamas
nuo pasaulio, o "Lenino" badas, priešingai, visapusiskai
reklamuojamas bolševikų spaudoje, kuri pabrėždama visišką
vyriausybės bejėgiškumą, meldė Vakarų pagalbos. Nors
partija neketino iš savo fantastiškų turtų išleisti nė ka-
peikos, pavieniai jos atstovai, reikalavo atidaryti maisto
produktų sandėlius ir aukso saugyklas merdincijai Rusijai
padėti. Senas Lenino draugas Vladimir Bonč-Brujevič,
taip ir neperpratęs "Lenino mokymo", mėgino itikinti
Kremliaus valdovus paaukoti bent dalį grobio liaudies la-
biui. Jei mes valstybė, itikinėjo jis (ko norėti; caro valdi-
ninko sūnus, caro generolo brolis), tai ir konfiskuota nuo-
savybė yra valstybinė, taigi turi ir gali būti panaudota
liaudžiai. Jam kantriai aiškino, kad valstybė neturi pini-
gų, o tos vertybės, kurias jis turi galvoje, yra "partijos
auksas", priklausoma partijai ir tik partijai, tai strateginis
būsimosios darbo ir kapitalo kovos ginklas. Ne, nesuprato.
Norėjo pasodinti, kad taptų supratingesnis, bet Leninas
užstojo seną draugą. (Aš pats sprendžiu, kas "buržujuis").
Išvijo į moksinį darbą...

Lietuvių Namų Žinios

• Vasario 4 d., LN sekmdienio popietėje dalyvavo 160 žmonių. Svečių knygoje pasirašė 5 asmenys iš New York'o.

Pranešimus padarė ir svečius supažindino LN valdybos narys Teodoras Stanulis.

• Nauji LN nariai: Gintautas Stasiulevičius ir Allan Urban (Urbanavičius).

• LOKIO Svetainėje muzikinę vakaronę atliko vasario mėn. 9 d. VACLOVAS ir VALDAS.

• Toronto LN Švietimo Fondas LABDARA skiria stipendijas studijuojančiam jaunimui.

Anketas prašymams galima gauti LN raštiniėje. Anketos užpildymas yra būtinas.

Daugiau informacijų šiuo reikalu gausite skambinant Teodorui Stanuliui tel: 769-1616.

Prašymai stipendijoms gauti turi būti pristatyti į LN raštinių ne vėliau kaip iki 1996 m. kovo mėn. 10 dienos.

• LN Kultūros Komisijos iniciatyva, Kanadoje lankosi žymus Lietuvos Filharmonijos Styginis Kvartetas, kuris atlieka programą 8-niuose renginiuose.

Pirmasis koncertas įvyko vasario mėn. 4 d. Toronto Universiteto George Ignatieff Theatre.

Trumpą sveikinimo ir įžangos žodį pasakė Lietuvos Garbės Konsulas Haris L a p a s. Jį pristatė vienas iš Canadian Chamber Academy direktorių Atis Banks.

Gausi teatro lietuvių ir kitų kanadiečių publika labai šiltai sutiko Kvarteto

programą. Grojo Audronė Vainiūnaitė, Petras Kunca, Audronė Pšibilskienė ir Augustinas Vasiliauskas.

Kvartetas dalyvavo vasario mėn. 18 d. Lietuvos Nepriklausomybės- VASA- RIO 16-tosios DIENOS minėjimo programoje Anapilyje. Vasario mėn. 17 d. koncertavo London'e, Ont., ir vasario 11 d. grojo PRISIČĖLIMO P-joje Miščių metu.

Tikrai puiku, kad tokio aukšto lygio, pagarsėjęs ir Europoje Lietuvos Styginis Kvartetas turėjo progos pasirodyti ir Kanados auditorijoms.

Nepaprastai įdomu buvo klausytis jų koncerto ir Toronto MAIRONIO Šeštadieninės Mokyklos mokiniams vasario mėn. 10 d., ir vasario mėn. 11 d., PRISIČĖLIMO P-jos bažnyčioje grojimo Miščių metu.

• "VILNIUS MANOR" Rūmams reikalingas vedėjas- administratorius-rė.

Kandidatas-tė turi būti susipažinęs su "Newsviews ir Caseware Office" kompiuterio sistemomis, sugebėti sklandžiai dirbti su vyresnio amžiaus asmenimis. Būtinas anglų ir lietuvių kalbų mokėjimas.

Pageidaujama, kad kandidatas-tė būtų baigęs universitetą ir turėtų kelių metų patyrimą administraciniame darbe. Būtinos darbo rekomendacijos.

Atlyginimas pagal susitarimą ir patyrimą.

Kreiptis raštu į Toronto Lietuvių Pensininkų Klubą pirm. A. Sukauską, "Vilnius Manor", 1700 St. West, Toronto, Ont., M6P 4C3.1

• ANAPILYJE palaidotas PETRAS REGINA, 74 m. amžiaus, miręs po sunkios ligos.

Vieną metų jis buvo užsimojęs netoli Genoaque miesto, Ontario prov., įkurti Kryžių Kalną ir protavę lietuvių dailę tautai tarpe.

Liko žmona Jaqueline, sūnus Tomas, fleitistas, su šeima.

Vilniaus styginis kvartetas: (iš kairės) Petras Kunca, Audronė Pšibilskienė, Audronė Vainiūnaitė ir Augustinas Vasiliauskas.

chicago

Vilniaus Arkikatedros klebonas ir Vilniaus kunigų seminarijos rektorius prel. K. Vasiliauskas, kuris buvo paskelbtas 1995 m. Santarvės premijos laureatu, kartu su žurn. Edvardu Šulaičiu Bostone, 1994 m. rudenį.

SANTARVĖS PREMIJA - PREL. K. VASILIAUSKUI

Vilniaus arkikatedros klebonas ir Vilniaus kunigų seminarijos rektorius prel. Kazimieras Vasiliauskas, kuris yra gerai pažįstamas ir Amerikos lietuviams iš jo viešnagių čia 1994 ir 1995 metais, tapo prestižinės - Santarvės premijos laureatu. Ši 1994 m. įsteigta Santarvės Fondo premija (ją 1994 m. laimėjo poetas Justinas Marcinkevičius) prelatui buvo įteikta gruodžio 22 d. Chodkevičių rūmuose, Vilniuje įvykusioje iškilnėje, kuriose dalyvavo ir Laureatą pasveikino Lietuvos prezidentas Algirdas Brazauskas.

Ši premija jam atiteko už taikos ir santarvės misiją, kurią prel. Vasiliauskas jau vykdė keletą metų. Todėl neatsitiktinai premijos laureatui, šalia laureato diplomo, buvo įteikta ir premijos simbolis - balta porcelianinė angelo statulėlė.

Iš Lietuvos prezidento rankų priėmęs šį garbingą įvertinimo ženklą, gausiam susirinkusių būriui prelatas teigė, kad jis nesijautė padaręs kokius nors ypatingus darbus, dėl kurių reikėtų jį apdovanoti šia premija. Tačiau jis taip pat teigė, jog santarvės ir tolerancijos idėjos jam nebuvo svetimos nuo pat vaikystės dienų. Šios savy-

bės, kaip ne kartą akcentavo savo žodyje prel. Vasiliauskas, buvo ir yra pagrindinės jo, kaip žmonių sielų ganytojo, gyvenimo ir darbo kryptys. Prel. Vasiliausko humanistinės veiklos nuostatus formavo Vatikano II Susirinkimo ir pop. Jono Pauliaus II raštai bei dokumentai, Evangelija ir prieš karą Lietuvoje veikęs plačiosios Katalikybės sąjūdis. Šio Sąjūdžio didieji mintytojai: S. Šalkauskis, A. Maceina, J. Keliuotis ir kiti tada paliko savo ženklą būsimam kunigui ir dabartiniam laureatui.

Prel. Vasiliauskas taip pat kalbėjo: "Mes nesakome, kad turime tiesos monopolį, bet drįstame teigti kad nuoširdžiai ieškome Tiesos. Todėl kiekvienas žmogus, kuris nuoširdžiai ieško Tiesos, yra ir mūsų, t.y., Bažnyčios žmogus, mūsų brolis".

Prel. Vasiliauskas savo kalboje išdėstė pažiūras įvairiais klausimais. Jis pabrėžė, kad Bažnyčia neturi kištis nei į politiką, nei į Vyriausybės valdymą. Jis tik privalo taikyti žmones, kuomet atsiranda įvairūs skirtumai. Pagal Vatikano II-jį Suvažiavimą, "šiandien kitos pasaulėžiūros ir kito tikėjimo žmonės turi būti išklausyti su meile ir tolerancija, neatstumiant nė vieno", - akcentavo Santarvės premijos laureatas.

Įdomu pabrėžti, kad prieš šios premijos įteikimą ir po jo, visoje didžiojoje spaudoje buvo spausdinami platūs aprašymai apie prel. K. Vasiliauską. Kai kurie

laikraščiai atspausdino pasikalbėjimus su juo, nuotraukas. Tai rodo, kad naujausias Santarvės laureatas yra labai populiarius Lietuvoje ir jis ten tikrai atlieka pažymėtiną misiją.

Čikagos ir apylinkių lietuviams šis laureatų gerai atsimena iš jo viešnagės dar visai neseniai - praėjusį rudenį. Jis visur savo kalbose ar pamoksluose sejo santarvės, tarpusavio taikos sėklą, kuri, reikia manyti, atnešė ar dar atneš teigiamus vaisius. Katalikai ir kitų konfesijų žmonės prel. Vasiliauską vertina kaip tikrą Dievo tarną.

Ši kuklų aprašymą apie šį taurų dvasiškį ir gerą lietuvi - prel. Vasiliauską, norisi baigti su jo atsakymu į "Lietuvos ryto" dienraščio žurnalistės Neringos Jonušaitės klausimą - ar Lietuvoje numatoma praigiedruli? Jis pareiškė: "Šventasis Pranciškus tryliktame amžiuje dejavo: meilė šiandien yra nemylima. Taip yra Lietuvoje dabar. Bet turime eiti meilės ir santarvės keliu".

Ed. Šulaitis

Sol. D. SADAUSKO PASIRODYMAI LIETUVOJE

Sol. Danielius Sadauskas iš Vilniaus, kuris praėjusių metų rudenį viešėjo Čikagoje ir čia koncertavo vietos ir apylinkių (Cicero ir Lemonto) lietuviams, grįždamas į namus, pasirodė taip pat Cleveland'e bei Boston'e. Sugrįžęs atgal į namus, irgi nesnaudžia, bet keliauja po visą Lietuvą ir ten gieda bei dainuoja.

Tuo pat sugrįžęs iš Amerikos, jis koncertavo Panevėžyje, o vėliau Marijampolėje ir Vilniuje. Puikiai surengtame koncerte dainavo Maironio Muziejuje (prie Kauno rotušės), kur vyko "Pavasario Balsų" 100 metų ir poeto Maironio gimtadienio minėjimas.

Lapkričio pradžioje sol. Sadauskas keturių dienų koncertinei išvykai patraukė į Vilkaviškį. Grįžęs į Vilnių, dainavo buv. min. š. Šilingo minėjime. Po to buvo išvykęs į Panevėžį ir Kupiškį, dalyvauti poezijos festivaliuose.

Neseniai atėjo laiškas iš Šiaulių, kur atlieka Čiurlionio ir Baranausko kūrybinių programų. Jis rašo, kad miestas čia gražus, viskas paskendę sniege, bet tai tik paviršutinis vaizdas! "Žmonės jau pasiekė skurdą dugną, net penk- /nukelta į 7 psl...../

PARAMA LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:		IMA:	
4.25% už 30-89 dienų term. indėlius		už asmenines paskolas nuo	7.75%
4.25% už 90-179 dienų term. indėlius		už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):	
4.25% už 180-364 dienų term. indėlius		su nekeičiamu nuosimčiu	
4.25% už 1 m. term. indėlius		1 metų	6.50%
4.75% už 2 m. term. indėlius		2 metų	6.75%
5.00% už 3 m. term. indėlius		3 metų	7.00%
5.25% už 4 m. term. indėlius		4 metų	7.25%
5.50% už 5 m. term. indėlius		5 metų	7.50%
4.00% už 1 m. GIC mėn. palūk.		(fixed rate)	
4.50% už 1 m. GIC invest. pažym.			
4.75% už 2 m. GIC invest. pažym.			
5.25% už 3 m. GIC invest. pažym.			
5.50% už 4 m. GIC invest. pažym.			
5.75% už 5 m. GIC invest. pažym.			
3.50% už RRSP ir RRIF ind.			
(variable rate)			
4.75% už RRSP ir RRIF 1 m. term. ind.		su keičiamu nuosimčiu	
5.25% už RRSP ir RRIF 2 m. term. ind.		1, 2 ar 3 metų	7.90%
5.50% už RRSP ir RRIF 3 m. term. ind.		(variable rate)	
5.75% už RRSP ir RRIF 4 m. term. ind.			
6.25% už RRSP ir RRIF 5 m. term. ind.			
3.50% už OHOSP (variable rate)			
3.50% už taupymo sąsk. (gyv. drauda)			
4.00% kasd. pal. čekių sąsk. nuo 50.000			
4.00% už Amerikos dol. 1 m. GIC			
3.50% už Amerikos dol. kasd. pal. sąsk. (US dol. Sav. Acc.)			

Nuosimčiai gali pasikeisti savaitės eigoje.

AKTYVAI per 104 milijonus dolerių

Kredito kortelė

Nemokama narių gyvybės drauda (taupymo sąsk.) pagal santau-
pų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$30,000.
Nemokamas čekių, sąskaitų, piniginių perlaidų ir kelionės čekių
(traveler's cheques) patarnavimas.

Gaunama kelionių drauda nariams ir svečiams iš kitų kraštų (The
Co-operators & Blue Cross). Nekilnojamo turto paskolų (mortgage)
drauda (Credit Union Insurance Services). Persiunčiame pinigus
(Wire Transfer) į LIETUVĄ ir į kitus kraštus.

KASOS VALANDOS:

- Pirmad., antr., trečiad. nuo 9 v.r.-3.30 v.p.p.
- Ketvirtadieniai ir penktadieniai nuo 9 v.r.-8 v.v.
- Šeštadieniai nuo 9 v.r.-1 v.p.p.

BŪSTINĖ: Lietuvių namai -

1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonas 416 532-1149

PRISIČĖLIMO PARAPIJOS KREDITO KOOPERATYVAS

999 College St., Toronto, Ontario M6H 1A8

Telefonai: (416) 532-3400 ir 532-3414

Anapilyje telefonas: (905) 566-0006

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais nuo
9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais ir penktadieniais nuo 9 v.r. iki 8 v.v.;
šeštadieniais nuo 9 v.r. iki 1 v.p.p.; sekmadieniais nuo 8.45 v.r. iki 12.45 v.p.p.
SKYRIUS ANAPILYJE: E: sekmadieniais nuo 9 v.r. iki 12.30 v.p.p.; antradi-
eniais nuo 9 v.r. iki 3.30 v.p.p.; ketvirtadieniais nuo 1 v.p.p. iki 8 v.v.

MOKA UŽ:

90-179 d. term. ind.	4.25%
180-364 d. term. ind.	4.25%
1 metų term. indėlius	4.75%
2 metų term. indėlius	5.25%
3 metų term. indėlius	5.50%
4 metų term. indėlius	5.75%
5 metų term. indėlius	6.00%
1 metų GIC-mėn. palūk.	4.75%
1 metų GIC-met. palūk.	5.00%
2 metų GIC-met. palūk.	5.50%
3 metų GIC-met. palūk.	5.75%
4 metų GIC-met. palūk.	6.00%
5 metų GIC-met. palūk.	6.25%
RRSP, RRIF ir OHOSP	3.75%
RRSP ir RRIF-1 m. term. ind.	5.00%
RRSP ir RRIF-2 m. term. ind.	5.50%
RRSP ir RRIF-3 m. term. ind.	5.75%
RRSP ir RRIF-4 m. term. ind.	6.00%
RRSP ir RRIF-5 m. term. ind.	6.50%
Taupomąją sąskaitą	3.75%
Kasd. pal. taupymo sąsk.	4.50%
Kasd. pal. čekių sąsk. iki ...2.25%	
Amerikos dol. kasd. pal. taupymo sąsk.	3.75%

IMA UŽ:

Asmenines paskolas	
nuo	8.00%
Sutarties paskolas	
nuo	8.00%
Nekiln. turto paskolas:	
Su nekeičiamu nuosimčiu	
1 metų	7.00%
2 metų	7.00%
3 metų	7.50%
Su keičiamu nuosimčiu	
1, 2 ir 3 metų	7.00%

Draudžiame asmenines ir su-
tarties paskolas iki \$15,000
ir narių gyvybę iki \$2,000 už
santaukas laikomas šerų, če-
kių ir taupymo sąskaitose.

Duodame asmenines paskolas iki \$50,000 ir mortgičius iki 75%
įkainoto turto vertės. Parduodame pinigines perlaides (money
orders) ir kelionių čekius (traveler's cheques). Neiname mokesčio
už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas.

AKTYVAI per 60 milijonų dolerių

Mūsų tikslas - ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas

DRESHER

DRAUDA

Visi draudos
patarnavimai.
Lietuvių kalba
patarnauja
V. Drešeris ir
Rima (Petkutė)
Drešerienė.

Nekilnojamas turtas

Patarnavimai
visose pirkimo ir
pardavimo srityse.
Kreiptis į Valterį
ar Rick Drešerius

Nekilnojamo turto įkainojimas

- mortgičių
- mokesčių
- turto ir kt.
Kreiptis į
Rick Drešerį

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8

Tel. 416-233-3334, 416-231-2661

FAX 416-233-0285

Darbo valandos: 9 v.r. - 7 v.v., šeštadieniais - 9 v.r. - 5 v.p.p.

Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS - telefonai 416 762-4232, 905 822-7376

Lilija Pacevičienė - telefonai 416 762-4232, 519 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3

416-762-4232 FAX 416 762-5588

....atkelta iš 6 psl./ CHICAGO
sijų negali gauti" - Pats buvo idėjos i Inovacini
solistas irgi pergyvena liūd. banką ir jų negali atgauti.
nus laikus, nes iš Ameri- "Ir vėl pradėdau gyventi
kos parsivežtus pinigų nuo cento" - jis skundžiasi.
E.Š.

APIE BALTISTIKOS STUDIJAS SEATTLE MIESTE

Iš energingosios lietuvių visuomenės veikėjos Inos Bertulytės-Bray, gyvenančios tolimuose JAV vakaruose- Seattle mieste, gauta nemaža medžiagos paštu apie baltistikos studijas Washington'o universitete tame mieste.

Apie šias studijas jau buvo šiek tiek rašyta kai kuriuose laikraščiuose išeivijoje ir Lietuvoje. Tose informacijose buvo nurodyta, kaip yra svarbu turėti Baltų studijų programą Washington'o universitete, kur 1994 m. pradėtas Baltistikos studijų vasaros institutas (jis ten veikė ir 1995 metų vasarą). Dabar jis išaugo i Baltų studijų nuolatinę programą, kuri yra vykdoma šio universiteto Skandinavų departamente.

Iki šiol jau pasiekta nemaža gražių rezultatų. Susidomėjimas šia moksline programa yra gana didelis, ir ateitis turėtų būti dar geresnė. Tačiau vieno dalyko trūksta- tai pinigų. Pats universitetas šių Baltų studijų finansuoti negali ir todėl reikia patiemis lietuviams, latviams ir estams rūpintis finansais. Norint kad Baltų studijų programa veiktų nuolat, taip kaip dirba Lituanistikos katedra Illinois u-te Čikagoje, reikia įnešti i Washington'o u-to specialų fondą 775,000 dolerių. Tai nėra taip jau labai daug, nes Lituanistikos katedros Illinois u-te įsteigimui prieš 10 metų reikėjo įnešti 600,000 dolerių. Gi Baltų studijoms tai daro ne vien tik lietuviai, bet ir latviai su estais kartu.

Pinigų šiai programai renka bendras visų trijų tautybių žmonių komitetas, kuriame lietuviams atstovauja Ina Bertulytė-Bray, Irena Blekytė, Bruno Morkūnas, Vidmantas Raišys. Šis komitetas leidžia biuletinį, pavadintą "Baltic Fund News". Jo naujame numeryje išspausdinta nemaža Baltų studijų programos naujienų, o taip pat idėti 1994-1995 metų laikotarpio aukotojų sąrašai. Iš lietuvių tarpo su stambiausia 5000 dolerių auka atėjo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Fondas (vad. V. Kaman- tas). Idomu, kad tokias sumas yra aukoję ir Estijos prezidentas ir Estijos ambasadorius JAV-se. Nuo 1000 dol. iki 4999 dol. aukojusių sąrašas yra: Šarūnas Marčiulionis, prof. Vidmantas ir jo žmona Marija Raišiai, Vydo Jau- nimo Fondas. Nuo 500 iki 999 dolerių grupėje matome JAV Lietuvių Bendruomenę ir Edvardą Trimaką. Daugiausia sąrašas yra žmonių su mažesne parama, bet šiuose sąrašuose, gaila, lietuviai, turbūt, užima paskutinę vietą.

Liūdniausias laiškas yra iš vieno šios programos svarbiųjų asmenų - Thomo Dubois, kuris yra Washington'o u-to skandinavų departamento profesorius asistentas. Jis rašo, kad jeigu iki šių metų kovo 31 dienos nebus įnešta 50,000 dolerių, Baltų studijų programa nuo 1997 metų bus nutraukta. Beje, visą 775,000 dol. sumą reikia sukelti iki 1998 m. rudens.

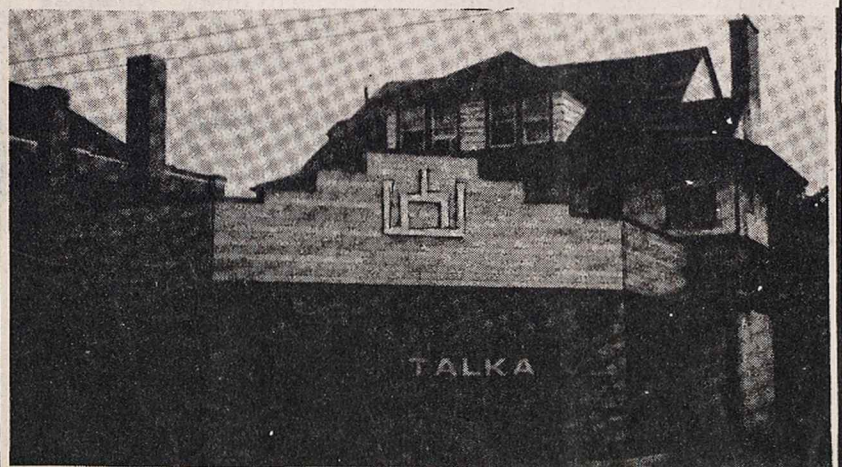
Apie pinigus ir šių Baltų studijų reikalingumą būtų galima daug rašyti ir bandyti graudinti mūsų tautiečius, bet vargu ar tas padėtų. Aš manau, kad ir šių žodžių turėtų pakakti ištikinimui, koks svarbus yra šis reikalas baltiečiams, o taip pat ir visai Amerikos akademinei visuomenei.

Tik dar norisi duoti adresą ir telefoną, kur galima gauti daugiau informaciją, ar kur reikia nukreipti savo aukas. Galima rašyti: Ina Bertulytė-Bray, 3883 45th Ave NE Seattle, WA 98110. Tel: (206)-523-1620, Fax: (206)-524-3134. Čekius rašyti: University of Washington Foundation, Baltic Program Discretionary Fund".

Čia dar reikia pridėti, kad Seattle mieste du metus vykęs Baltistikos Studijų vasaros institutas šią vasarą (ir seknią) bus Illinois u-te Čikagoje.

EDVARDAS ŠULAITIS

VIENINTELIS LIETUVIŲ BANKELIS KANADOJE, ĮSIKŪRĖS NUOSAVUOSE NAMUOSE

"T A L K A"-LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905-544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
kasd. pal. čekių sąsk. iki...3.75%
santaukas 3.25%
kasd. pal. taupymo sąsk. 2.75%

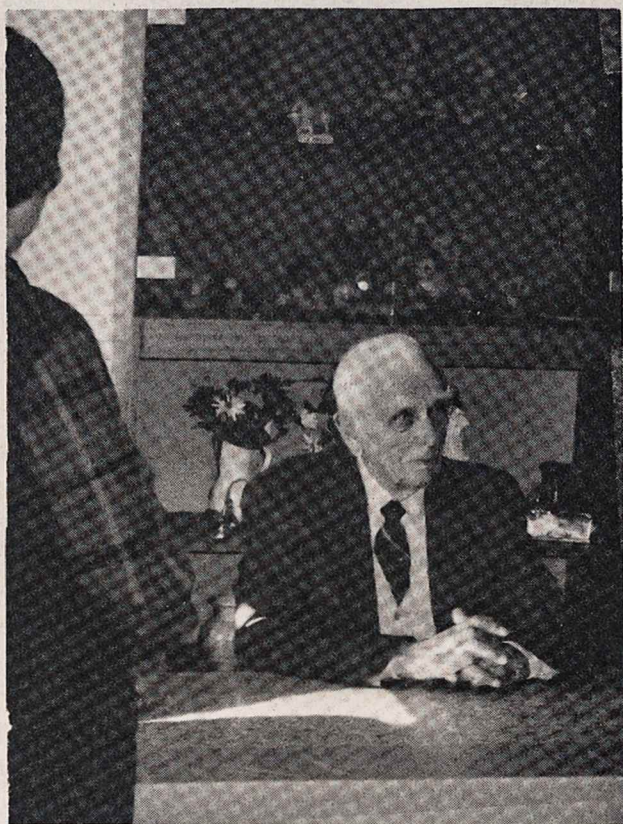
INDĖLIAI:
90 dienų indėlius 4.75%
180 dienų indėlius 4.75%
1 m. term.indėlius 5.50%
2 m. term.indėlius 5.50%
3 m. term.indėlius 5.875%
4 m. term.indėlius 6.25%
5 m. term.indėlius 6.75%
RRSP ir RRIF (Variable) 3.00%
1 m.ind. 5.50%
2 m.ind. 5.50%
3 m.ind. 5.875%
4 m.ind. 6.25%
5 m.ind. 6.75%

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

PASKOLAS
Asmenines nuo 13.00%
nekiln. turto 1 m. 7.25%

Nemokami čekių ir sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmeninių paskolų drauda iki \$25,000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsargos kapitalu per 2 mil. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu.

montreal

Sukaktuvinkas Jonas Adomaitis

PAGERBĖ

JONĄ ADOMAITĮ

Sulaukusį 94-tojo gimtadienio aviacijos ats.Majoras Jonas Adomaitis buvo gražiai pasveikintas RUTOS Klube, susirinkus apie 50-čiai dalyvių.

Visi sugiedodavo mielam ir gerbiame mūsų tautiečiui "Ilgiausių Metų", iš- klausė jo nuoširdaus padėkos žodžio ir pasivaišino skaniais pyragais, ir kava. Sveikina jį ir visi kiti!

st.catharines

● ST.CATHERINES mieste Kanados Darbdavystės Centras įrengė kompiuterinę informacijų sistemą, kuri suartins darbdavius su atitinkamais darbo ieškančiais darbuotojais. Sudaryti sąrašai darbdavių, besiplečiančių industrinių bendrovių, darbo rūšių specialistų, ir kt. Sąrašas yra įtrauktos didžiosios bendrovės su nurodymais, kokio sugebėjimo darbininkų reikia.

Tuo pačiu, besiruošiantieji i darbus gali numatyti, kokie yra pareikalavimai ir iš anksto jiems lavintis. /Pagal "Canadian Scene", 1996./

MŪSŲ ISTORINIAI PĖDSKAI TURI IŠLIKTI

Jokiu būdu nereikia šalinti pėdsakų žiaurios sovietų okupacijos Lietuvoje. Tą nutarė mūsų Bendruomenės susirinkimas, įvykęs š.m. sausio 21 d. Susirinkimą paskatino žinios, kad dabartinės Rusijos imperalistinių polinkinių politikai vis garsiau ir arogantiškiau grasina vėl sugrąžinti i Lietuvą prakeiktą buvusią sovietų režimą, kad vėl "komunistai" čiuptų lietuvių tautos gyvybės syvus, o tuo tarpu patys, nieko nedirbdami, gyventų tiek gerai, kad ir dabar to neužmiršta ir todėl neriasi iš kailio vėl susigrąžinti parazitaiskas dienas. To niekad nebeįvyks, nes Lietuva turi galingų draugų. Virš 100 pasaulio valstybių pripažįsta dabartinę Lietuvą- Laisvą ir Nepriklausomą, o ir pati Lietuva da-

Tas, kas yra kada nors praėjęs kokius nors socializmo santvarkos mokslus, gerai žino, kad sovietiniai rusai tiek tebuvo tikri komunistai, kiek ir hitleriniai kai naciai kad buvo tikri socialistai - "kultūrtregeriai". Ir vieni ir kiti ne kultūrą ir ne taiką nešė bet žudė ištisas tautas žmogžudžiais pasireiške prieš visą dvidešimtojo amžiaus žmoniją.

Prieš jiems pavergiant Lietuvą pastarojo Pasaulinio karo metu, Lietuva buvo žinoma visais savo istoriniais šimtmečiais, kaip taikingiausia bei svingiausia šalis visame žemės rutulyje. Tokią nuomonę mūsų tėvynė vėl turi atgauti ir todėl visi lietuviai, kur tikrai tokie bebūtų, turi stengtis, kad joks genocidiškas pavergėjas nebeįžengtų i šventą Lietuvos žemę.

Susirinkimas suaukojo 700 kanadiškų dolerių paramai pastangų tų lietuvių kurie sunkiose sąlygose budi KGB buvusiuose rūmuose Vilniuje, nenorėdami užleisti jų sunakimui. Aukos surinko sąrašą Apylinkės pirmininkas Jonas Dervaitis. Susirinkimą pradėjo ir uždarė kleb. kun. Kęstutis Butkus. Kor.

Mylimam Broliui ir Dieveriui

A + A

KĘSTUČIUI JONYNUI

mirus New Jork'e,

nuoširdžiai užjaučiame Jo brolių VYTAUTĄ A. JONYNĄ su žmona MONIKA, ir kitus artimuosius -

Birutė ir Henrikas N a g i a i

Mirus Mylimam Broliui

A + A

KĘSTUČIUI JONYNUI

New York'e,

nuoširdžiai užjaučiame Jo brolių Aleksandrą Vytautą Jonyną su žmona Monika ir kartu liūdime -

K.E. Andruskevičiai
A.E. Lymantai
G. Gedvilienė
V.A. Pėteraičiai

MINIMA BALIO SRUOGOS 100 METŲ GIMIMO SUKAKTIS

Šiemet Lietuvoje ir kai kur išeivijoje minimos rašytojo, dramaturgo, teatrologo Balio Sruogos gimimo šimtąsios metinės. Jis mirė 1947 m. spalio mėn. 16 d., palaidotas Rasų kapinėse, Vilniuje.

Vienas žymiųjų jo veikalų- istorinė drama, "MILŽINO PAUNKSMĖ" buvo suvaidintas ir įrašytas i plokšteles Montrealio Lietuvių Dramos Teatro, režisuojant tuomet ten gyvenusią aktorėi-rašytojai Birutei Pūkelevičiutei.

Dabar Cleveland'o radijo valandėlė TĖVYNĖS GARSAI transliavo ištrau-

kas iš šios montrealiečių plokštelės, minėdama Balį Sruogą.

"Milžino Paunksmėje" vaidino (vaidmenų eilė):

Kazys Veselka, Birutė Pūkelevičiutė, Juozas Aks- tinas, Bronė Malaiškienė, Viltis Vaičiūnaitė, Felicija Sideravičiutė, Leonas Barauskas, Vytautas Sabalys, Albinas Urbonas, Vaclovas Kerbelis, Vincas Skaisgiris, Ričardas Simaniūškis, Steponas Kęsgaila, Zigmas Lapinas,

Scenovaizdis-Kazio Vesselkos, muzika-Zigmo Lapino, choreografija- Birutės Vaitkūnaitės-Nagienės.

Plokštelė įrašyta 1960 metais.

GRAŽŪS MAŽOSIOS LIETUVOS FONDO DARBAI

Mažosios Lietuvos Fon- das nusprendė išleisti 3- jų tomų Mažosios Lietuvos ir Tvankstos enciklopediją. Fondo pirm., Klaipėdos Universiteto Garbės daktaras prof.Vilius Pėteraitis prisiūstoje medžiagoje aiškina kaip ši enciklopedija rengiama ir kada ji pasiro- dys.

Vilius Pėteraitis ir Vilniaus U-to prof., habilituo- tas daktaras Domas Kau- nas sudarė daugiau kaip 30 darbo ir redagavimo skyrių. Bus pateikta Mažosios Lietuvos ir Tvankstos (t.y., dabartinės Karaliau- čiaus srities) istorija, pro- istorė, kultūra, kalba ir tarmės, literatūra- grožinė ir religinė, menas (liau- dies ir grynasis), mitologija ir religija, muzika, liaudies ir kompozitorių kūryba, teatras- mėgėjų ir profesio- nalių. Bus rašoma apie miestus ir kaimus, upes, ežerus, apie įžymius lietu- vininkus, poetus, rašytojus, menininkus, kultūros ir visuomenės veikėjus. Apie šio krašto germanizaciją ir sovietizaciją.

Enciklopedijos skyrių redaktoriais pakviesti 34 mokslo ir kultūros veikėjai beveik pusė jų - užsienie-

čiai. Kiti - iš Vilniaus, Kauno ir kitų miestų.

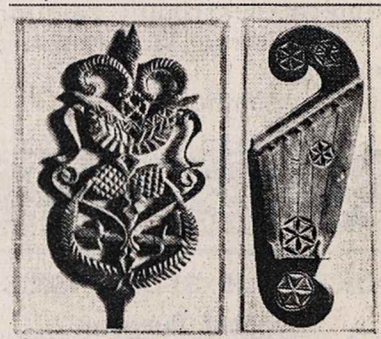
Pirmasis enciklopedijos tomas turėtų pasirodyti 1997 m., II-rasis tomas- 1998 m., ir III-iasis 1999 metais. Tomų apimtis - apie 650 psl.

Vėliau šia enciklopedija numatoma išleisti ir anglų kalba.

Mažosios Lietuvos Fon- das laukia ir aukų iš vi- suomenės, kad galima būtų ši svarbų ir neatidėliotiną užduotį įvykdyti.

/Paruošė Antanas Keblys/

● AV P-jos salėje vyksta dail.Petro Ibiasko, daili- ninko iš Vilniaus, paroda- peizažai, kaimo ir gamto- vaizdžiai, portretai. Kviečiami visi apžiūrėti.

Iš Antano Tamošaičio Tautodailės lankstinuko.

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

FUNERAL HOME

J.F.Wilson & Sons Inc.
123 Maple Blvd., 5784 Verdun Ave.
Chateauguy, Que., Verdun, Que.
Tel: 691-4763 Tel: 767-9956

Modernios Kopyčios

KALBĖKIME SU SAVO VAIKAIS IR VAIKAIČIAIS VIENA GRAŽIAUSIŲ IR SENIAUSIŲ KALBŲ - LIETUVIŠKAI

MIRUSIEJI:

• **JUOZAS PUKTERIS** 77 metų amžiaus, mirė vasario mėn. 8 d., Hotel Dieu ligoninėje.

Buvo šaulys ir ilgametis "NL" skaitytojas.

Liko 2 sūnūs su šeimomis, 3 vaikaičiai, 2 broliai ir sesuo Prienuose, bei kiti giminės Lietuvoje.

Palaidotas iš AV P-jos bažnyčios Notre Dame des Neiges kapinėse.

• **VERONIKA MASKOLIŪNIENĖ**, 87 m. amžiaus, mirė Slaugos Namuose.

Palaidota iš AV P-jos bažnyčios Notre Dame des Neiges kapinėse.

• **PETRAS JUODELIS**, 83 m. amžiaus, mirė ligoninėje. Liko giminės Lietuvoje ir draugai Montrealyje.

Po laidotuvių mišių AV Parapijos bažnyčioje, palaidotas, Côte des Neiges kapinėse.

Buvo ilgametis mūsų laikraščio skaitytojas ir rėmėjas.

Užuojaauta mirusiųjų artimiesiems.

• Seniausias Kanados Lietuvių laikraštis **NEPRIKLAUSOMA LIETUVA** savo tradicinį **SPAUDOS VAKARĄ-BALIŲ** rengia š.m.balandžio mėn. 27 d., AV P-jos salėje.

Malonėkite tą datą rezervuoti!

Loterijai laimikius galima perduoti "NL" redakcijai arba darbuotojams - adm. Leonui Balašui, Genutei Montvilienei.

• Kovo mėn. 1,2 ir 3 d.d., prasideda rekolėkcijos AV P-joje. Penktadienį, šeštadienį vakarais 7 val. Mišios, pamokslas ir išpažintys.

Rekolėkcijos baigiasi sekmadienį, 11 val. Rekolėkcijoms vadovaus Panevėžio vyskupas Juozas Preikšas.

• **NIDOS Klubas** žvejybos turnyras vyks vasario 24 d. Daugiau žinių - tel: 366-5491, pas A. Žiuką.

• **DANIELIUS STAŠKEVIČIUS**, Silvijos ir Arūno Staškevičių sūnus, laimėjo "Nintendo Power" žurnalo konkursą, kuris rengiamas kas mėnesį Kanadoje ir JAV-se.

Laimikis- kelionė į Seattle, Wash., trijų dienų viešnagė sau ir palydovui.

Kovo mėn. 9 d. Danielius su savo motina atsiims laimėtą elektroninį žaidimą ir apžiūrės šio žurnalo leidybą.

Sveikiname!

RAŠO MONTREALIO SKAUTAMS: "Mielieji skautai,-

Sveikinam Jus Susimąstymo Dienos proga ir linkime, niekada nepamiršti BUDETI ir laikytis skautų įstatų.

Vasario 22 d. visi skautai galvoja vieni apie kitus, lietuviai dar ir apie išsvilčius. Tad Jūs pagalvokite apie mus - ŽEMYNOS draugovę Lietuvoje. Žemyna - tai lietuvių senovės žemės deivė.

Mūsų draugovėje yra trys sesių skiltys, o ŽEMYNOS pati seniausia Kauno tunto draugovė. Mūsų yra apie 20 sesių.

Mes, kaip ir kiti skautai, išskylaujame, einame į žygius, vasarą važiuojame į stovyklas.

Linkėjimai nuo ŽEMYNOS draugovės."

Taip pat prisijungė ir nuotrauką.

Redakcija ši gautą laišką perdavė Montrealio skautų tūntininkui, Gintarui Nagiui.

• **GAVENIOS** Rekolėkcijos šiemet AV P-joje ves **PA-NEVĖŽIO** vysk. Juozas Preikšas, kovo 1,2 ir 3 dienomis.

• **KLK Moterų Draugijos** Montrealio Skyriaus susirinkimas numatytas kovo mėn. 10 d., Seselių Namuose, po 11 val. pamaldų.

ATVĖLYKIO STALAS yra rengiamas balandžio mėn. 14 d., sekmadienį, AV P-jos salėje.

• **KLK Moterų D-jos** Montrealio Skyriaus paskyrė po \$100,- paremti Talpintuvo Humanitarinei Pagalbai Lietuva persiuntimui ir Lietuvos Vyskupų Leidyklos leidžiamam žurnalui Vilniuje "Katalikų Pasaulis".

APIE LIETUVOS AVIA LINIJOS DARBA

Aviacijos Saugumo skyriaus viršininko pavaduotojas **Vladas Jūras** vasario mėn pirmoje pusėje buvo atvykęs į Montrealį, kur vyko Tarptautinė konferencija "Aviacijos Saugumo Problema". Ją surengė IATA - International Air-transport Association organizacija, įsteigta 1945 m., veikianti visame pasaulyje. (Lietuvos Avialinija įstojo į ją atgavus Nepriklausomybę). Padalinys veikia Ženevoje, kur nuolatos rengiami kursai ekonomistams, tvarkantiems avialinijas, kompiuterių naudojimo programą, ryšių palaikymo su pasaulio civilinės aviacijos agentūromis ir aviacijos verslo organizavimo reikalais. Yra kviečiami juose dalyvauti ir lietuviai, aviacijos darbuotojai.

Lietuvos atstovui **Vladui Jūrai**, kaip aviacijos darbuotojui, kelionė ir viešbu-

"Žemynos" Draugovės nuotrauka iš stovyklos "Dubysa'95", kuri vyko liepos mėn. 1-8 d.d. Prie jų prisijungė ir brolių "Bulių" skiltis.

tis Montrealyje buvo suteikti nemokamai.

Konferencija truko 2 dienas, vyko anglų kalba. Buvo atstovų iš įvairių kontinentų, o iš Rytų Europos valstybių dalyvavo tikrai Rusijos Aeroflot'as, ukrainiečių atstovai ir Lietuvos AVIALINIJA.

Vladas Jūras turėjo progos trumpam užsukti ir į "NL" redakciją. Pasirodė, kad kituose Baltijos kraštuose civilinė transporto aviacija laikosi labai sunkiai, pav., Estijoje, Latvijoje Avia Bendrovė parduota amerikiečiams... Taigi, nors ir sunkiai, bet LIETUVOS AVIALINIJA išsilaiko. Labai pageidaujama, ir prašo tautiečių, vykstant į LIETUVĄ, ar į EUROPA, rinktis Lietuvos Avialiniją lėktuvų skrydžius. Jų skrydžiai ir bagažo persiuntimas yra suderinti su VILNIUMI bei kitais Europos aerodromais, o sustojimo

laikas -AMSTERDAME, PARYŽIJE arba FRANKFURTE a/M. trunka tik tai pora valandų.

Iš Montrelio skrendant, galima gauti Lietuvos Avialinijos bilietą tiesiai į Vilnių. Tokiu būdu ir bagažą bus galima be vargo atsiimti Vilniuje. Kainos yra patenkinamos, o jeigu keliai dolerių ir brangiau - tai tik paremsime savo aviaciją. Lėktuve patarnauja ir pagloboja, skaniai pamaitina lietuvės palydovės.

Norintiems, yra įrengta ir I-oji klasė - GINTARO KLUBAS- AMBER CLUB.

Malonu, kad išmokę gerai anglų kalbą LIETUVOS AVIALINIJOS atstovas pasiryžęs pritaikyti Lietuvai naudingas žinias ir di- džiuojasi, galėdamas tai padaryti. Pažadėjo atsiųsti daugiau informacijų apie skrydžius. Lauksime, linkėdami viso geriausio jam ir Lietuvos AVIALINIJAI. b.

Ville de Montréal

KASMET MONTREALIO MIESTO SAVIVALDYBĖ ĮVARIEMS GAMINIAMS IR PROFESINIAMS PATARNAVIMAMS PASKIRIA 100 MIL. DOLERIŲ.

JŪS TAIP PAT GALITE TAPTI VERSLO DALYVIAIS ĮRAŠYDAMI SAVO VARDĄ SAVIVALDYBĖS PASIŪLOS ŠARAŠE.

REGISTRavimo LAPUS GALITE GAUTI MIESTO "SERVICE DE L'APPROVISIONNEMENT ET DU SOUTIEN TECHNIQUE" SKYRIUJE 9515 SAINT HUBERT.

TEIRAUKITĖS:
872-1000

LITAS

MONTREALI LIETUVIŲ KREDITO UNIJA

1475 DE SEVE St. Montreal, Que. H4E 2A8
Tel: 766-5827; 766-5830

FAX: 514-766-1349.

Skyrius: 3907A Rosemont Boulevard

AKTYVAS virš \$29,000,000

REZERVAS virš \$2,000,000

MOKA UŽ:

Certifikatus 1 m.	4.50 %	Taupymo - special.	1.50 %
Certifikatus 2 m.	4.75 %	Taupymo - su gyv. dr.	1.25 %
Certifikatus 3 m.	5.00 %	Taupymo - kasdienines	1.50 %
Term. indėlius:		Einamos sąsk.	1.00 %
1 metų 4.00 %		RRIF-RRSP - 1 m.term.	4.50 %
180 d. - 364 d. 4.00 %		RRIF-RRSP - 2 m.term.	4.75 %
120 d. - 179 d. 4.00 %		RRIF-RRSP - 3 m.term.	5.00 %
60 d. - 119 d. 4.00 %		RRIF - RRSP - taup.	3.00 %
30 d. - 59 d. 4.00 %			

IMA UŽ:

Nekiln. turto:		asmenines - nuo	8.00 %
1 metų 6.50 %			
2 metų 6.75 %			
3 metų 7.50 %			

Informacija apie naujausias palūkanas "Lite"

KASOS VALANDOS:

	1475 DeSeve	3907A Rosemont
Pirmadieniais	9.00- 3.00	10- 2
Antr. treč.	9.00- 3.00	
Ketvirtadieniais	12.00- 8.00	3.00- 7.00
Penktadieniais	10.00- 6.00	2.00- 6.00

KALBĖKIME SU SAVO VAIKAIS IR VAIKAIČIAIS VIENA GRAŽIAUSIŲ IR SENIAUSIŲ KALBŲ - LIETUVISKAI

• ŠIA VASARĄ bus organizuojamos dvi ekskursijos, vadovaujamos Liudo Stankevičiaus, iš Montrealio į Lietuvą, su lenkų lėktuvų bendrove LOT: birželio mėn. 7 d. ir liepos mėn. 26 d.

Ekskursijų kainos bus žinomos kovo mėn. pradžioje.

Kas planuoja šiais metais keliauti, malonėkite jau dabar užsirašyti pas Liudą Stankevičių tel:669-8834.

ŠV. KAZIMIERO PARAPIJOJE

• Artėjant Velykų šventėms, kovo mėn. 24 d., prieš 11 val. pamaldas, mūsų šventovėje vyks visuotinė išpažintis- Susitaukimas su Dievu.

• "Tėviškės Žiburijoje" nr.5, š.m.sausio mėn.30 d.laidoje, kun. K.J.Ambrosas, SJ.,patiekia klausimus vysk.Pauliui Baltakiui, OFM, kuris buvo pereiname rudenį Rusijoje- Sibire ir ten aplankė gyvenančius lietuvius- tremtinius, jų šeimas.

Antrasis klausimas, buvo toks:"Koks buvo Jūsų kelionės svarbiausias tikslas-"

las ir ar jį pasiekėte?". Gale atsakymo parašyta:..."Sibiriui reikia bent vieno lietuvių kunigo. Šiuos prašymus perdaviau Arkivyskupui Audriui Bačkiui, Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkui. Jis tikisi, kad kurį nors, šiemet išventintų kunigų, pasiseks įkalbinti, kad šis sibiriečių lietuvių pageidavimas būtų patenkintas".

Idomu, kas į k a l b i n o a a.Montrealio arkivysk.- kardinolą Emil Leger atsisakyti garbingų ir aukštų pareigų bei puošnių Arkivyskupo Rūmų ir vykti į Afriką pas raupuosuosius juodukus, kurie nebuvo Kardinolo broliai nei seserys. Ten Kardinolas išbuvo keletą metų ir darbavosi kaip misijonierius. Vėliau, sušlubavus sveikatai, Kardinolas sugrįžo atgal į Montrealį ir po kurio laiko čia mirė.

Garbingasis Kardinolas ėjo Kristaus nurodytu keliu ne tik žodžiais, bet ir d a r b a is...

Reikia tikėtis, kad Sibiro lietuviams nereikės il- buvo toks:"Koks buvo Jūsų kelionės svarbiausias tiks- K.Ambrosas

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

NAMAI - AUTOMOBILIAI - PREKYBA - ATSAKOMYBĖ

3907 A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 722-3545; Fax: 722-3546

JOANA ADAMONYTĖ A.I.B, DONNA SVRAKA A.I.B.

PETRAS ADAMONIS C.I.B. Res: 256-5355

Greitas ir tikslus pataravimas. Pasiteiravimas neįpareigoja apsidrausti.

EUROPARCEL

Siuntiniai į Lietuvą lėktuvu priimami kiekvieno mėnesio paskutinį trečiadienį, 1450 De Seve, Montreal, P.Q.H4E 2A7. Tik \$5.10 už kg + \$10.- už pristatymą į namus. INFORMACIJAI ir kitais reikalais skambinti bet kada: Vytautas Gruodis, Jr. TEL: (514) 937-9898

LES TOITURES

R.P.S. MIRON INC.

COUVREUR - ROOFER - STOGADENGYS

Patrick Sweezey 3272 Boul. LASALLE
Mark Richard Verdun (Québec) H4G 1Y9

TEL: 767 - 9941, Fax: 766 - 9985

Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinamomis kainomis

Dr. PHILIP STULGINSKIS
Dental Surgeon
Dantų gydytojas-Chirurgas
8606 Centrale,(kamp.45 Av.)
Suite 209, LASALLE,Qué.
H8P 1N5, tel:364-4658

Dr. MICHEL HUYNH
Dantų Gydytojas-Chirurgas
Dantų dr. J.MALIŠKOS biuras
1440 St.Catharine St.,W.
Suite 701 Tel:866-9297
Montreal,P.Q. H3G 1S5

Dr. A L A I N (A L É N A S) P A V I L A N I S
Šeimos gydytojas (bendra praktika)
2025 Plessis, Montreal, tel: 876 - 6900

Dr. G E R A L D J. P E A R L , M.D.,M.Sc.,F.R.C.S(C)
C H I R U R G A S
1414 Drummond Street, Suite 1003,
Montreal,Que., H3G 1W1 tel:(514) 845-6645
Dr.G.J.PEARL yra buvęs dr.A.S.Popieraičio kolega,
ir savo žinioje turi jo buvusių pacientų ligos bylas.

Notarė
RŪTA POCAUSKAS - RUDINSKAS
L.L.L. D.D.N.
1155 rue Metcalfe, Suite 1143 ,
SUN LIFE BUILDING
M o n t r é a l Q u é b e c , H 3 B 2 V 6
Tel: 871-1430 ; Fax: 871-1784

Maurice Kaplan
KAILIŲ SIUVĖJAS

- * Didelis pasirinkimas gatavų palų
- * Saugojimas vasaros laiku (storage)
- * Taisau ir remodeliuoju
- * Siuvu ir parduodu

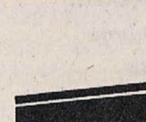
1449 rue St.Alexandre Suite 500 A
Montreal, P.Q., H3A 2G6

Telefonai:
844-7307 ir 288-9646

TONY PHOTO STUDIO

PORTRAITS
PASSEPORT - COMMERCIAL
MARIAGE - WEDDINGS
5220 ch.QUEEN MARY Rd.
TONY LAURINAITIS
Montreal, P.Q. H3W 1X5 Tel: 481-6608

R.P.S. MIRON INC.

COUVREUR - ROOFER - STOGADENGYS

Patrick Sweezey 3272 Boul. LASALLE
Mark Richard Verdun (Québec) H4G 1Y9
TEL: 767 - 9941, Fax: 766 - 9985
Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinamomis kainomis